

Stev. 13 Leto 6
Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Diplomatsko vzdušje se je v minulem tednu takorekoč čez noč precej spremenilo. V zraku so se visele grožnje z vodikovimi in atomskimi bombami, še so odmevale eksplozije bomb in granat okrog Formoze, ko so začeli govoriti o možnosti, da bi prišlo spet do sestanka predstavnikov štirih velesil.

Eisenhower je izjavil, da bi bil za konferenco štirih velikih brez posebnega dnevnega reda. Ni bilo treba dolgo čakati in že je predsednik sovjetske vlade Bulganin rekel v intervjuju dopisniku TASS, da sovjetska vlada pozitivno presoja Eisenhowerjev predlog in da se zavzema za konferenco, katere cilj bi bil zmanjšati mednarodno napetost.

Zanimivo so okoliščine, v katerih so bile te izjave dane. Moskva je namreč dolgo zadrževala, da po ratifikaciji pariških sporazumov o oborožitvi Zahodne Nemčije in vključitvi le-te v zahodnoevropsko zvezo, razgovori med štirimi velesilami ne bodo mogli, da bo ratifikacija teh sporazumov avtomatično razveljavila prijateljske pogodbe med SZ in Veliko Britanijo oziroma SZ in Francijo. Razen tega so na konferenci predstavniki vzhodnoevropskih držav v Moskvi izjavili, da bodo v primeru ratifikacije omenjenih sporazumov na Zahodu vzpostavili skupno vojaško poveljstvo in storili še druge protukrepe kot odgovor na oborožitev Nemčije.

Odviz Moskve na ratifikacijo pariških sporazumov v francoskem senatu ni bil tako oster, kakor je bilo pričakovati. V ospredju je Bulganinova izjava, v kateri niti z besedico ni omenil ratifikacije, medtem ko ostali komentariji z Vzhoda niso tako ostri, kot so obetale prejšnje izjave in ukrepi.

V zvezi z možnostjo, da bi prišlo do dolge pričakovane konference štirih velesil, je treba omeniti sovjetske predloge glede ureditve avstrijskega vprašanja. Sovjetska zveza je vse do nedavna povezovala ureditev avstrijskega problema z rešitvijo nemškega vprašanja. Zdej, v najnovjših predlogih pa je privolila v ločeno obravnavanje tega vprašanja in povabila avstrijsko vladno delegacijo, naj obišče Moskvo za voljo razgovorov o sklenitvi avstrijske državne pogodbe, s katero bi Avstrija dobila suverenost in svobodo po dolgih desetih letih čakanja.

Avstrijsko vprašanje sodi nedvomno med svetovne probleme, ki jih je moč najlažje spraviš z dnevnega reda. To pravimo zato, ker se Avstrija neče vključiti v noben vojaški blok, ker zavrača takšne vrste sporazume s to ali ono stranjo in s tem onemogoča, da bi se z ureditvijo tega vprašanja kdorkoli okoristil. Zato bi ureditev avstrijskega vprašanja nedvomno pomenila prvi korak v običnem zmanjšanju mednarodne napetosti in potrdilo, da je moč z mirnimi in prijaznimi postopoma rešiti pereča vprašanja, ki se dolgo vrsto let, od konca svetovne vojne preprečujejo vzpostavitev trdnega mira na svetu, razburjajo duhove in ustvarjajo prikladno vzdušje za tako imenovano hladno vojno.

Tako je minuli teden prinesel, če že ne preokret v mednarodnem političnem vzdušju, pa vsaj vzpodbuden obet le-tega, ki navdaja ljudi z upanjem, da bo letošnja pomlad prinesla še prve razgovore med vodilnimi predstavniki štirih velesil, tako o ureditvi avstrijskega vprašanja, kakor tudi o drugih perečih problemih, ki zastripajo ozračje povojne Evrope in sveta. Ne glede na to, ali se bodo najprej sestali višji predstavniki posameznih velesil, polet zunanji ministri in naposled predsedniki vlad, le že obirno razpravljanje o možnosti takšnih sestankov znamenje, ki ga ne smemo prezreti pri presojanju sedanjega položaja v Evropi in na drugih celinah.

Porast števila živine pri nas

Letošnji popis živine v naši državi je že po dosedanjih računih, ki še niso dokončni, pokazal porast števila živine. Število konj je naraslo za 9%, število goveje živine za 4,5%, ovac za 2,5%, prašičev za 4% in perutnine za 26%. Po teh podatkih imamo v naši državi okrog 5.250.000 glav goveje živine, nad 11.500.000 ovac, okoli 4.700.000 prašičev in okoli 5.000.000 perutnine.

Občni zbor OSS Novo mesto: Višjo življenjsko ravnen bomo dosegli le z dvigom storilnosti

Občni zbor Okrajnega sindikalnega sveta v Novem mestu 27. marca je obravnaval poleg organizacijskih še vrsto perečih gospodarskih vprašanj, predvsem uvajanje novega plačnega sistema, utrjevanje delavskega samoupravljanja, družbeno prehrano in druge podobne zadeve.

Ze sama udeležba je pokazala, da se člani sindikata zavajajo pomena svoje organizacije, saj so bili navzoči vsi delegati. Udeležili pa so se občnega zbora tudi člani okrajnega komiteja ZKS in okrajnega ljudskega odbora ter republikanskega sindikata. V preglednem poročilu je predsednik OSS Janko Oven zajel v glavnem delo sindikatov od ustanovitve do danes, zlasti pa delo sindikatov v novomeškem okraju v preteklem letu. Uvodoma je poudaril, da so sindikati imeli veliko vlogo pri utrjevanju delavskega samoupravljanja, vendar so še podjetja, kjer je tako samoupravljanje le na papirju. Kot primer je navedel občinsko podjetje »Zidar« v Gotni vasi, državno posestvo Klevčev in še nekatera druga. Lep porast kaže število žen v delavskih svetih in upravnih odborih, prav tako večje število mladine v teh organih. Sindikat zajema v okraju 72,12 odstotkov vseh delavcev in uslužbencev, kar je veliko pre malo in se tu čuti šibkost posameznih organizacij. Nerazumljivo je, da so izven sindikalne organizacije celo kvalificirani kadri. Mnogo premalo so tudi storili sindikati za strokovno in splošno izobraževanje kadrov. Vse leto je bilo le 34 strokovnih predavanj, katerih se je udeležilo komaj 340 članov. Vprašanje vajevske mladine so sindikalne podružnice skoraj popolnoma zemarile, saj je komaj ena tretjina na teh včlanjena v sindikat.

Da posamezne sindikalne podružnice niti sedaj ob uvajanju tarifnih pravilnikov na osnovi novega plačnega sistema nimajo jasnih pojmov, kaj pravzaprav hočejo doseči s tem novim plačnim sistemom, je pokazala tudi razprava po poročilu predsednika. Prav sindikat bi se moral predvsem boriti za nagajevanje po socialističnem načelu. Tega dosedaj ni bilo čutili, pač pa je dokaj močno izbijala težnja za enako pavšalno povišanje plač. Namesto da bi se v podjetjih borili za resnični dvig strokovnosti, so strokovnost dvigali le umetno, na papirju, samo da so upravičili zvišanje plač. Kot primer so navedli podjetje Kremen, kjer so lani sprejeli na novo 150 delavcev, ob koncu leta pa so izkazali v podjetju le 38 nekvalificiranih delavcev. Zaradi take nepravilne kadrovske in tarifne politike, so nastale velike razlike v plačah za enako delo in kvalifikacijo med podjetji. Z uvajanjem novega plačnega sistema imajo zato, sedaj največje težave prav v takih podjetjih, kjer so imeli tudi najmanj normiranih delovnih mest.

V upravi so posamezni delegati (delegat NOVOTEKSA in deloma delegat DOZ) povezovali uvajanje novega plačnega sistema s socialnim vprašanjem. Posluževali so se znane parole o enakih želodcih, s čimer so utemeljevali linearno (povprečno enako) zvišanje plač za vse. Navajali so, da se prejemniki nekvalificiranega dela premanjajo za kolikor toliko dostojno preživljanje. Res je, da pri današnjih cenah proizvodnih predmetov in ostalih

izdatkih, mesečna plača 6 do 7000 din ne daje primerne življenjskega minimuma. Toda rešitev tega vprašanja, ni v večjem kupu denarja, pač v večjih blagovnih fondih ali, z drugimi besedami: življenjske ravni ni mogoče zvišati brez dviga storilnosti. Samo v tem je rešitev! Lani se je število zaposlenih v okraju dvignilo za več kot 2000 delavcev. S tem in pa z zviševanjem plač brez zviševanja storilnosti, se je plačni fond znatno povečal, ni se pa za toliko zvišala proizvodnja. To pomeni, da se je z večjim dotokom denarja v roke potrošnikov povpraševanje po potrebnih predmetih povečalo, ponudba pa je bila ista ali še manjša. Tako je realna vrednost prejemkov seveda padla. Pri uvajanju novega plačnega sistema je najmanj težav tam, kjer so že imeli uvedene norme in tako več ali manj nagajevali vsakega po njegovem doprinosu. V tem je tudi bistvo novega plačnega siste-

Pr pripravljajo se za volitve delavskega sveta

Delovni kolektiv medzadružnega lesno-industrijskega podjetja, Ribnica — podjetje je bilo ustanovljeno 1. marca letos — se pripravlja na volitve delavskega sveta, ki bodo 3. aprila. Sindikalne podružnice tega podjetja, ki šteje nekaj nad 200 zaposlenega osebja, so že imele sestanke na katerih so izbrali kandidate, ki bodo kandidirali v nov delavski svet. Skupno je bilo predlaganih 30 kandidatov iz vrst najboljših delavcev, od katerih bo izvoljeno 17 za člana delavskega sveta podjetja. Upravni odbor podjetja bo pa štel 9 članov.

Morda se dve tri besede o novem Medzadružnem lesno-industrijskem podjetju. Podjetje je začelo z rednim delom 1. marca. V sestavu podjetja sta bivše Zadržno trgovsko podjetje in LIP Ribnica, ki je tako prešel iz državnega v zadržno sektor. Ustanoviteljica podjetja je 11 zadržev iz Ribniškega doline ter iz velikaškega področja. Vse te zadržne so s pogodbo vezane z novim podjetjem. Na svojem območju bodo odkupovale les ter lesne finalne izdelke in suho robo ter jo po določenih maržah oddajale podjetju. Vse te zadržne bodo imele pravico do soudeležbe pri razdelitvi dobička po procentih koliko so ustvarile prometa s podjetjem.

Novo podjetje je že krepko prišlo za delo. Predvsem pa bo skrb podjetja pri nadaljnjem razvoju lesne predelovalne industrije, ki se razvija v najvažnejšo gospodarsko panogo ter pri dvigu hišne dohoda obrti, ki nudi kruh in zaposlitev številnim družinam. Novo podjetje je prineslo s seboj lepo »doto«, nad 70 milijonov dinarjev osnovnih sredstev in s tem kapitalom se že lahko nekaj začne.

Orehovica v pripravah za 10-letnico osvoboditve

V letošnji zimi se je kulturno prosvetno delo v Orehovici precej razgibalo. Te dni smo zaključili splošno izobraževalni tečaj s pretežno zdravstveno izobraževalnim snovno. Na tem tečaju so se dekleta poleg predmetov iz zdravstva in splošno izobraževalnih predmetov učila tudi vzevanja in umečnega pletenja. Znano je, da ženska ročna dela krajšajo naše domove in so lep spomin gospodinj in mladih. Za zanj

ma: vsakomur po njegovem delu. Dvig proizvodnje je v tesni zvezi s povečevanjem strokovnosti vsakega posameznika. Kolikor kdo družbi daje, toliko naj v sorazmerju tudi prejema, za enako delo, enako plačilo, tako so poudarili na koncu razprave na občnem zboru. Govorili so še o potrebi čimprejšnje organizacije obratnih kuhinj na večjih delovnih krajih, kjer bi delavci med delovnim časom prejemali cenovno obroko tople hrane, dalje o sodelovanju članov v društvi Svoboda ter telesno vzgojnih organizacijah. Zavrnilo so delegata NOVOTEKSA, ki je trdil, da bodo morali dvigniti cene proizvodov, ker da drugače ne bodo dosegli normiranih plač. Obsojili so tudi primere, ko hočejo v posameznih podjetjih nesorazmerno dvigniti plače administrativnemu osebju. Na koncu so izvolili nov 42 članski plenem OSS in pet delegatov za republiško skupščino, ter sprejeli sklepe za bodoče delo.

Pr pripravljajo se za volitve delavskega sveta

Kmetijska zadruga v Črnomlju je imela 13. marca svoj redni letni občni zbor. Po poročilu upravnega odbora je zadruga v letu 1953 upravljala s premoženjem v vrednosti okrog 25 milijonov dinarjev, v letu 1954 pa že s 35 milijoni dinarjev, doseženi dobiček za leto 1954 pa znaša okrog 2,5 milijonov dinarjev, ki je bil skoraj v celoti presežka dan v investicijski sklad. Udeležba na lastnih sredstvih je bila v letu 1953 31%, v letu 1954 pa se je povečala na 36 odstotkov.

Zadruga se je v lanskem letu pretežno ukvarjala z trgovinsko dejavnostjo, zlasti z razpečevanjem industrijskega blaga. Organizacija prodaje je bila tehnično pa tudi finančno zadovoljiva. Nekoliko neugodno pa je bilo slišati, da je skoraj vse lokalni odkup in lokalno preskrbo s kmetijskimi pridelki prepustila v celoti trgovskemu podjetju OZZ, ki ni tako živo zainteresirano, da bi ustvarilo možnosti za povečanje odkupa na domačem trgu. Znatno del kmetijskih pridelkov je podjetje naročalo od drugod, denar pa je na ta način odtekal iz Bele krajine. Kot opravičilo so bili povedani tudi ob-

jektivni razlogi, da je razvoj presegel zmogljivost manipulacijskih prostorov. Zadržni ki so predlagali začasno odpravo te ovire s tem, da se trgovinska poslovalnica s kmetijskimi pridelki, ki je v upravi ZTP, prepusti zadržni, vključil pa naj bi se odkup lesa in živine. Zadruga sama gradi moderno skladišče, ki bo spomlad gotovo. Zadruga je materialno dobro stojčja. V zadnjih letih je iz dobička določila za pospeševanje kmetijstva po 500.000 dinov letno. V letu 1954 je naročila in izplačala revijo »Naša vas« za vse člane, znižala je tudi prodajne cene strokovnih knjigam in tako omogočila zlasti šolam spopolnitve knjižnic. V tem zasluži prav gotovo polhalvo. Vse te pozitivne strani so močnejše povezele zadržničke z zadrugo. Udeležba na občnem zboru je bila tako številna, da je bila sindikalna dvorana kar premanjna.

Sredstva za pospeševanje kmetijstva so bila, niso pa bila porabljena čeravno nešteto kmetijskih vprašanj naravnost kričjo po rešitvi. Zelo manjka kmetijskih strokovnjakov in kmetijskih tehnikov, ki bi zadržnikom pomagali s strokovnimi nasveti. Soglasna je bila ugotovitev, da brez tega ne bo šlo. Osnovno družbeno vlogo zadržne, kmetijsko pospeševalno delo, nikakor ni mogoče prepustiti slučajnemu razvoju. V Beli krajini je predelovalna industrija »Belsada«, ki stalno rabi surovine iz kmetijstva, mora pa zagnati del v tej uvozi iz drugod. Povpraševanje po tem lokalne torej znatno večje od lokalne ponudbe. To ozko grlo bo treba postopno odpraviti. Sele tedaj bodo sredstva, ki jih je skupnost dala za izgradnjo te industrije, služila svojem namenu — gospodarsko pomagati Beli krajini. Mnogo je že bilo razpravljanj o tem, manjkajo pa operativni posregi. Sama zadruga res ni kos vsemu temu, potrebna ji je pomoč.

Iz vsebine debate lahko izlučimo osnovno jedro, kako dvigniti dohodke v kmetijstvu Zadržne je razpisala štisov odziva pa ni bilo. Dohodek v kmetijstvu je nizek, delovna sila beži drugam. Reševanje tega vprašanja pa sproži še vrsto drugih. Splošen dvig kmetijskih pridelkov na ta način ne bi vplival na razvoj in dvig proizvodnje, temveč nekako začasno stimulirala sedanje proizvodno stanje. Kmetijskih proizvodov prihaja premanlo na

Počasi, toda zanesljivo prihaja v našo deželo pomlad, kakor je prišla pred desetimi leti in z njo svoboda

Občni zbor KZ v Črnomlju

Občni zbor Kmetijske zadržne v Črnomlju je imela 13. marca svoj redni letni občni zbor. Po poročilu upravnega odbora je zadruga v letu 1953 upravljala s premoženjem v vrednosti okrog 25 milijonov dinarjev, v letu 1954 pa že s 35 milijoni dinarjev, doseženi dobiček za leto 1954 pa znaša okrog 2,5 milijonov dinarjev, ki je bil skoraj v celoti presežka dan v investicijski sklad. Udeležba na lastnih sredstvih je bila v letu 1953 31%, v letu 1954 pa se je povečala na 36 odstotkov.

trg, domačega sadja, zlasti češenj, breskev in višenj iz domačih sadovnjakov skoraj ni, pozimi pa je treba povrtnine uvažati od drugod. Marsikaj bi lahko pridelali doma in tudi dobro prodali, treba bi bilo le prislusnati trgu. Pojavila se je vprašanje, kako dvigniti proizvodnjo pri istem trudu in stroških kmetna-proizvajalca. V naprednejših deželah rešujejo to vprašanje s sviačnikom v roki. Številke povedo, da je treba več načrtnosti v proizvodnji, opuščati preveliko pestrost, zlasti pa posvečati vso skrb mehanizaciji, pa čeprav skromnejši.

Nekateri zadržnički poskušajo sami reševati ta vprašanja, razvoj pa bi bil le prepočasen, če bi vse to prepustili slučajnemu razvoju. Načrt v proizvodnji ovira dediščina od prej, zlasti nizek donos, mehanizacijo pa poleg tega ovira še močna razdrobljenost zemljišč. Znanja in novjših izkušenj ni mogoče dobiti čez noč, čeprav dobre volje ne manjka.

Razvoj lahko pospeši poleg strokovnega kadra tudi dodatno vlaganje kapitala za investicije v kmetijstvu, razen tega pa še primeren regres, ker so cene nekateremu blagom previsoke in pri nizkem dohodku nedostopne. V tej smeri so že podvzeli ukrepi, ki jih bo mogoče usmeriti s pomočjo nove Zadržne hranilnice. Napredne težnje zadržničnikov po boljšem gnoju v gnojničnih jamah, izdatnejši živinski krmi iz silosov, boljše plemenski živini v hlevu, bodo torej dobile močno oporo v ljudski oblasti, pa tudi v zadržni, ki bo lahko podprla posodne primere s podporo in tako vzpodbudno vplivala še na ostale. Treba pa se je zavedati, da ne bo rešen problem samo s propagando za posojila, če ne rešujemo obenem problema zbiranja denarnih sredstev za hranilnice. Le tako bo lahko opravljala svojo vlogo uspešno, reševala splošno družbeni problem, ki je v Beli krajini nedvomno težji kot drugod.

Zivahna je bila tudi razprava o usodi zadržnega traktorja. V letu 1953 je bil kupljen »Unimog«, služil pa je kmetijstvu le v neznatni meri. Visoka cena vozila in visoki stroški vzdrževanja, so poleg objektivnih težav, spremenili kmetu namenjeni stroj v prevožno sredstvo za trgovino, ker je bil v kmetijstvu nedonosen. Zadruga je sicer znižala cene za traktorske usluge izpod kritja stroškov, ker pa ni bilo stmrjenih kompleksov zemljišč so to razliko požrli premiki na delovna mesta. Pri vsem pa je treba zabeležiti korak naprej. Ko je bil traktor v zadržni je bilo precej nejevernih Tomažev, ki so videli v njem le strah kolektivizacije, sedaj, ko ga ni več, pa že povedo, da je dobro obdelat zemljo in da bi se ga dalo koristno uporabiti, če bi bil s cenjo dostopen. Tehnika čeprav počasi, vendar nenehno osvaja svet!

Končno so zadržnički še sprejeli sklep, da bo zadruga tudi letos plačala naročnino za »Našo vas« za vse člane ter tako podprla napredni kmetijski tisk. E. C.

Proslava občinskega praznika v Ribnici

Prebivalci Ribnice in ostali občani so lepo proslavili svoj občinski praznik, katerega so letos obhajali že tretjič. Na večer praznika 25. marca je bila v domu Partizana v Ribnici slavnostna akademija s pestrim sporedom. V jutru 26. marca je zbudila Ribničane budnica gasilske godbe na pihalu iz Ribnice. Ob 8. uri je bila slavnostna seja občinskega ljudskega odbora. Pred spomenikom padlih borcev v Ribnici je bila ob 9. uri žalna komemoracija, ob 10 uri pa pogostitev otrok padlih borcev in žrtve fašističnega terorja. Naj omenimo, da je bila žalna svečanost 26. marca ob 8. uri tudi, pred spomenikom padlih

BEGRJSKI PARTIZAN V NOVEM MESTU

Novomeški odbojkarji so v preteklem letu z zmago v slovensko-hrvaški ligi postali član I. zvezne lige, v kateri tekmuje s najboljšimi moštev iz vse države. Spomladanski del prvenstva se prične že prihodnje nedeljo. Novomeščani prejemalejo na domačih tleh v goste večkratnega državnega prvaka beogrjskega Partizana. Ker so se domači za to prvenstvo resno pripravljali, upamo, da bodo tudi proti renomiranim nasprotnikom častno zastopali barve Novega mesta.

VRME

V dnevi od 1. do 8. aprila

Se nadalje bo hladno in oblačno vreme; v sredini prihodnjega tedna se pričakuje izboljšanje vremena; v jasnih nočeh močnejši mraz.

Občna Trebnje za 10-letnico osvoboditve

Prvi v okraju so izdelali načrt letošnjih proslav — Glavna proslava bo na občinski praznik 15. maja — Bogat spored mladinskih prireditev — Na spomenik padlih borcev bodo vsekali imena vseh padlih občanov: borcev in žrtev

V občini Trebnje, prvi v okraju, so že izdelali okvirni načrt letošnjih proslav, ki bodo skozi vse leto, Občinski svet za prosveto in kulturo je imel posebno sejo o tem vprašanju. Po sklepu sveta je bila 22. marca v Trebnjem širša konferenca, na katero so povabili zastopnike vseh društev in organizacij, kateri so se vabljali tudi odzvali v lepem številu. Na skupnem posvetu so se nato pogovorili o letošnjih proslavah, izvolili poseben 15 članski pripravljalski odbor ter določili okvirne sporede za posamezne proslave.

27. aprila bodo proslavili s svečano akademijo, po kateri bodo predvajali domači film. Tudi za prvi maj bodo pripravili akademijo. Glavna letošnja proslava pa bo praznovanje občinskega praznika 15. maja, ki bo hkrati tudi proslava desete obletnice osvoboditve. Tudi ta proslava se bo pričela na predvečer z obsežno akademijo in kulturnimi prireditvami. Na praznik bodo pred spomenikom izvajali obširen kulturni spored, pri katerem bodo sodelovale vse domače kulturne skupine, med njimi tudi novo ustanovljeni tamburaški zbor, ki že pridno vadi. Za prvi občinski praznik ki so ga praznovali lani, so postavili krasen spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja, do letošnje praznovanja pa bodo imena vseh teh vklesali na spomenik. 140 žrtev je dala trebanjska občina za našo svobodo. S postavitvijo spomenika lani in vklesanjem njihovih imen na spomenik do letošnje praznovanja, se bodo občani častno oddolžili spominu teh žrtev. Na občinski praznik bo tudi okrajni telovadni nastop in druge športne prireditve.

Mladina, ki se na letošnje proslave še prav posebno pripravlja, bo pričela s Titovo štafeto, katero bo izvedla skupno z TVD Partizan. Za Titov rojstni dan pa bodo pripravili akademijo pionirji. Pri sprejemu in izvedbi Titove štafete bodo sodelovali tudi druge organizacije in društva. Mladina predvideva do letošnje vrste drugih prireditev, tako celodnevno športno tekmovanje, izlet na Frato, taborjenje in druge. Na čast praznika bo mladina kurila kresove. Tudi Društvo prijateljev mladine se pripravila na proslave, ki bodo vključene v celotno praznovanje trebanjske občine. Na novo bodo preuredili otroško igračico, za celodnevno proslavo pa bodo organizirali izlet v naravo.

Proslava 22. julija bo predvsem zadeva Zveze borcev in rezervnih oficijev, sodelovale pa bodo seveda tudi ostale organizacije in društva. Pred praznikom bodo partizanske patrulje spet obiskale znane partizanske vasi in družine. Na zidanih na Lipniški, kjer je bila del časa okrajna tekmika med vojno in sedež ok-

rajnega odbora OF, bodo pred tem dnevom vzdali spominsko ploščo.

Za 29. november bodo odkrili spominsko ploščo vsem talcem, ki so jih fašisti pobili od leta 1943 do kapitulacije za trebanjskim pokopališčem. Obenem bodo za ta dan uredili partizanske grobnice na Grmu pri Ponikvah in na pokopališču v Trebnjem. Sporednah niso uprizarili nobene

Spomenik borcem NOB v Trebnjem

za svečano akademijo zvečer pred praznikom bodo napravile skupno vse organizacije. Glavno vsebino vseh kulturnih prireditev bo pripravilo domače kulturno umetniško društvo s svojimi sekcijami. Podobno kot za ostale praznike so predvideli tudi praznovanje 22. decembra, dneva JLA. Na ta dan se bo zlasti pripravila streška družina, poleg ostalih pa bodo sodelovali še posebno rezervni oficijeri.

Enako kot ostala društva in organizacije se pripravljajo na proslave tudi gasilci. Sodelovali bodo pri vseh proslavah, njihova glavna proslava

pa bo svečano odprtje novega gasilskega doma v Lokovku, razstava po vojni nakupljene ali dobljene gasilske opreme ter velika gasilska vaja s tekmovanjem.

V vsem tem obširnem sporedu letošnjih proslav v trebanjski občini, ki je seveda samo okvir in bo še izpolnjen z mnogimi drugimi prireditvami, pa vendarle pogrešamo dramatičnih prireditev, ki jih občani na splošno zelo radi gledajo. Ta veja kulturno umetniškega dela je zadnja leta v Trebnjem nekam zaspala, saj v dveh sezonah niso uprizarili nobene

nove igre. Pa je v Trebnjem in okolici dokaj talentiranih in poirtvovalnih igralcev, ki so večkrat nastopili in so prav gotovo tudi danes pripravljeno sodelovati. Manjka samo nekoga, ki bi jih zbral in pripravil za nastop. Res so vsi prosvetni delavci močno obremenjeni že s svojim poklicnim delom in še drugim nalogam, pa vendar bi se moralo kdo od njih le žrtvovati za to dejavnost kulturno prosvetnega dela, za katerega je kot rečeno, toliko zanimanja pri ljudeh. Spored letošnjih prireditev bi bil prav gotovo še bogatejši, če bi ga izpopolnili še z nekaj primernih iger.

Preizkušali smo že vse močnejše sorte pa so se nam hitro izrodile, ker se v naravi vse menja — šibkeje podleže, močnejše pa zmaga. Temu so krive talne, podnebne razmere in podedovane lastnosti, gnojenje, obdelovanje, odpornost proti boleznim in škodljivcem itd. Slišijo se glasovi, da uvažanje tujih sort

Poplava fraz

Ob štianju članka »Donkizotvo ali vsakodnevni boj z mlino na veter«, ki ga je v Dolenjskem študent objavil V. B., človek ne more mimo nekaterih vrstic. Pisec nam prav prepričljivo pove o razmerah na vasi, ki jih gotovo dobro pozna. Postreže nam tudi s številnimi, ki smo jih že mnogokrat slišali in o njih razpravljali — kakor sploh pogosto razpravljamo o alkoholizmu. Med drugim navaja članek I. S. »... Če hočemo vzgajati, moramo biti mlj vsi, stari in vzgojitelji, tojbor vzgled...« V nadaljnjem govoru predvsem o delavski mladini, o njeni nedelavnosti izven poklica in o tistih, ki jim sodeče po grlu. Točno je, da med dijaško mladino problema alkoholizma skoraj ni, toda pogledimo se malo naprej. Pred nami stoji študentje, ki naj bi skrbeli za kulturni in politični dvig Dolenjske. Zrav študentje pišejo o problemu alkoholizma med delavsko mladino — ne da bi pri tem pomislili na sveleki vzgled. Z vsem tem pa nikakor ne mislim podcenjevati problema, ki se pojavlja pri študentih mladine. Prav nasprotno. V zvezi z omenjenim postaja problem še večji. Da se vsa delavska mladina na ukvarja s športom in telovadbo je popolnoma razumljivo, saj je to dnevno kar dober šport. Priljubljen pa je treba ono, ki sedijo ves dan za strojem ali se jim telo prekomerno enostransko razvija.

Kaj delamo na Dvoru

Iz Dvora pri Žužemberku je malo slišati, pa vendar živimo tudi pri nas precej razgibano. Rdeči križ je priredil tečaj za mladince; obiskovalce so ga prav pridno. Tov. Kuloveva je učila dekleta ročnih del in kuhanja. Tudi tovariška, ki je prišla iz Novega mesta, je pokazala, kako je mogoče kaj dobrega skuhati tudi na kmetijskih. Tečajnice so za pridobljeno znanje zelo hvaležne. KUD Stane Rozman je zelo delaven. Zenski pevski zbor neumorno vadi, enako tudi godbeni odsek. Člani so zelo zadovoljni, da so dobili svojo sobo za vaje.

Praznik žena smo lepo proslavili. Žena ni oviral ne sneg ne zameti, da bi ne prišle na proslavo. Spored je bil zelo pester; pionirji kulturno umetniškega društva so uprizarili igr »Požeta nrtava«. Režirala je tovarišca Fabjanova, pomagala pa ji je tovarišca Kuloveva. Pionirji so prav dobro zaigrali. Zenski pevski zbor je zapel 5 pesmi in to kar brez pevovodkinje, ki je bila odsotna pa ji je sneg preprečil vrnitev. Vendar so žene zapele lepo in ubrano. Referat tovarišca Marije so naše žene nagradile z vnetim pleskanjem.

Po proslavi so žene pri SZDL na Dvoru pripravile malo zabave in čisto po materski poskrbele za prigrizek in pijačo. Tudi pecivo, ki so ga tečajnice pripravile pod vodstvom tovarišca Kuloveve, je bilo vse hvale vredno. Igral nam je godbeni odsek, ki je precej napredoval. Za uspeh godbe si prizadeva naš slepi tovariš Stane; rad bi dobil še klavir, da bi lahko vadil petje in igranje tudi mladino.

Odbiranje semena za setev in saditev

Bliza se čas pomladanske setve žit in saditev krompirja. Dolžnost slehernega kmetovalca je, da si priskrbi potrebne semeni in sadik.

Najprej bomo sejali oves, ki je v umni živinoreji neobhodno potrebna krma, zlasti za mlado in plemensko živino. Ovsu pri nas pridelamo zelo malo, kajti pridelek je nizek, povprečno 6-8 stotov na hektar. Zakaj? Zato, ker za oves zemljo zorjemo šele pomladi in ker sejamo seme nizke hektolitrske teže (plevanje). Le dobro pripravljena, jeseni zorana njiva, pognojena s hlevskim gnojem, če sejemo po repi ali kakih drugih okopavini, z dodatkom umetnih gnojil (300-400 kg nitrofoskale, ki ga raztrosimo po brazdah pred brananjem) nam bo dala dober pridelek, seveda pa moramo sejati izbrano, težko kleno seme.

Večkrat beremo v časopisih ali strokovnih knjigah o visokih pridelkih žit: 20-30 metrskih stotov in več na hektar, pri nas pa, kot sem že omenil, komaj 6-8. Na kmetijski šoli na Grmu je bil pridelek večkrat tudi 26-27 stotov. Če bi se lotili preoračevanja raznih zanemarljivih pašnikov, košenice itd., bi na isti površini gotovo dobili več pridelka v zrnu in slami, kot pa slabe krme, ki jo tam kosimo. (V tej zvezi priporočam vsakemu knjigo ing. Vinka Sadarja Obdelovanje zemlje, zlasti poglavje na strani 192-196 in poglavje o uporabi vlača, str. 150-156, ki jo imajo v knjižnici vse kmetijske zadruge.)

Odbrano seme si bomo v bodoče lahko priskrbeli sami — pred žetvijo naročimo najmočnejše latje, steblike, ki niso polegale in ki kažejo znake odpornosti proti rji ter se med posevkom dobro razlikujejo. Če bi tako nekaj let zaporedoma odbrali pri žitih latje ali klasje in ta pridelek vedno dobro očistili ter ga posevno posejali, bi imeli dovolj izbornega semena za dom in za prodajo.

Preizkušali smo že vse močnejše sorte pa so se nam hitro izrodile, ker se v naravi vse menja — šibkeje podleže, močnejše pa zmaga. Temu so krive talne, podnebne razmere in podedovane lastnosti, gnojenje, obdelovanje, odpornost proti boleznim in škodljivcem itd. Slišijo se glasovi, da uvažanje tujih sort

Občni zbor RK Žužemberk

V začetku marca so člani RK Žužemberk predlagali svoje delo. Občni zbor je bil skrbno pripravljen in udeležba zagotovo visoka. Najprej je imel predsednik RK dr. Debejak zdravstveno predavanje o krvnih skupinah. Staršem je na njihovo željo povedal tudi, kako naj ravnajo z otroci, ki imajo olovski kaseš. Za tem so bila predavanja o delu organizacij v pretekletem letu. Steviljen je podmladek. Na gimnaziji je 179 in na osnovni šoli 118 podmladkarjev. Tajnica je povedala, da za tomlabo RK ni bilo pravega zanimanja, ker so precej oddaljeni. Hoteli smo organizirati tudi tečaj za predavatelje vseh organizacij. Pa je bil letos kmetijsko-gospodinjski tečaj, naš predavanje o zdravstvu preneli na ta tečaj. Zelo RK smo izposlovali zdravjenje tuberkuloznih dijakov in Maruškujo. RK je dobil tudi nekaj obsežnih paketov, ki so jih dobili najpotrebnejši v osnovni šoli in gimnaziji. Čarje paketi so bili razdeljeni po sporazumu z RK, ZB, vojnimi invalidi, krajevno babico in zaščitno sestro, ker ji najbolj pomagajo razmere in potrebe v občini, ker pa je v zvezi s tem prišlo do raznih govoric in negotovanja, so na občnem zboru sklenili, da bodo v bodoče razpravljali o potrebah pred vsem članstvom.

Tov. A. Šmrček je poudaril, da je številno članov, tako velik del prenašalcev. Močna organizacija z delovnim vodstvom in člani bi imela v Žužemberku in v Suhl krajini sploh mnogo dela, zlasti na področju higijene in pri malih asociacijah VSS. Novi odbor se bo moral posvetiti predvsem temu vprašanju.

Za novega predavatelja je bil svet izvoljen dr. Debejak, za tajnico pa tov. Lavričeva. Sorejetji so bili važni sklepi za bodoče delo. Ker bo Žužemberk sedež bodoče komunne, bo še več problemov, ki jih bo treba reševati skupno s občinskimi ljudskimi zborem, predvsem s socialno-zdravstvenim svetom. M. K.

Mladinski časopis »Mladina« izhaja tedensko in Ljubljani. Na »Mladino« se lahko naročite v upravi »Mladine«, Ljubljana, Tomičeva 9/II. — Naročnina: mesečno 40 din, tromesečno 120, polletna 240 in celoletna naročnina le 480 dinarjevi

ni uspešno, ampak da le z odbiranjem, preskušanjem in krizanjem domačih sort pridelekov lahko znatno dvignemo letino.

Če pa posejemo slabo seme ovsu v slabo, spomladaj preoračemo zemljo, bo pridelek pilčel, kajti posevek bo trpel od suše, se bo preslabo vkoreninil in obrastel ter bo (če ni zemlja godna, mrvičasta) premalo odporen proti raznim neprikladom.

Ker za oves premalo skrblimo, ga imamo malo, veliko premalo za vzrejo plemenske in mlade odstavljen živine.

Oves je namreč nujno potreben za tvorbo kosti in mišičevja, le tako bo žival odprana proti boleznim in raznim škodljivim vplivom.

Oves sejemo čimbolj zgodaj, takoj ko je zemlja nekoliko suha. Mnogi kmetovalci iščejo dobro seme ovsu, pa ga ne dobijo, ker so kontrolirane zaloge »Semena« v Ljubljani že zdavnaj razprodane. Torj trierje iz shramb in si iz svojega ovsu izberite najtežje zrnje za setev. Semena potrebujejo pri hektolitrski teži 40-45 kg 130-140 kg na 1 ha. Potrebna je tudi razkužitev s Pantakomom v prahu, da ne bo smetja (200 gramov na 1 sto).

Šmarječani se tudi potegujejo za sedež komunne

Prejšnji petek je SZDL sklical sestanke v Šmarjeških toplicah. Šmarjeti in Beli cerkvi. Na teh sestankih so razpravljali o nekaterih gospodarskih vprašanjih okraja in njegove občine. Glavni del razprave pa se je sukal okoli ustanavljanja komunne, zlasti pa, kam naj se priključi občina Šmarjeta.

Eden prejšnjih predlogov je bil, da bi občini Šmarjeta in Skočjan za Bučko sestavljali eno komunno. V tem primeru bi bil za sedež komunne najbolj primeren Skočjan. S tem predlogom pa se Šmarječani ne strinjajo. Na sestanku v Šmarjeti so na razne načine dokazovali, da je za občini Skočjan in Šmarjeta, seveda brez Bučke, vsekakor najbolj primeren središče Šmarjeta. Za priključenje v Sentiernjo sploh niso, ker da jim je predalec in preveč od rok, pa tudi prometnih zvez nimajo v Sentiernjem. Za sedež v Šmarjeti so vsi, v nasprotjem primeru pa želijo raje v Novo mesto kot v Skočjan ali kam drugam.

Podoben kot v Šmarjeti so razpravljali tudi v Šmarjeških toplicah in v Beli cerkvi. V Šmarjeških toplicah se strinjajo, da bi bil sedež bodoče komunne v Šmarjeti, v nasprotjem primeru pa želijo v Novo mesto. Podobno so bili tudi v Beli cerkvi zato, da bi priključili al Sentiernjo ali Novo mesto, nikakor pa niso za sedež v Skočjanu.

Razprava o komunah je dokaj tudi v drugih krajih, vendar kot smo že poudarili, je preveč razprave samo o sedežih in mnogo premalo o vsebini dela in nalogah ter gospodarskih osnovah bodočih večjih občin. Posebno v obmejnih vaseh se niso prenehali z zelo prozornimi razlogi o hitrejšem reševanju sečnih prošnji, nižjih davkih in podobnih »ugodnostih« v tem ali onem kraju. Vnašanje takih razlogov v razpravo o komunah je bolj kot vredno vse obsodbe, ker bo fisti, ki bo takim razlogom nasedel, prav gotovo razočaran pozneje, ko bodo komunne začele. Komunne ne ustanovljamo za kratko dobo niti iz kakšne posebne želje, pač pa to narekuje naš demokratični razvoj družbenega upravljanja.

Zelo nesocialistične so tudi izjave posameznikov, ki imajo pri razpravi povsem lokalni

osvojen predlog, da vzgojitelji ne nalagajo šolskim otrokom nalog čez nedeljo. Ugotovljeno je, da so učenci najbolj sprosti v prvih treh dneh v tednu in naj zato pišejo šolske naloge te dni. Predlaga se, da pišejo največ dve nalogi tedensko, ker priprava na tako nalogo, posebno pa živčna napetost, prepreči vsakršno precej napora. Ker je otrok prve ure pouka najbolj duševno spro, naš šolski urniki predvidevajo najtežje predmete predvsem prvi dve uri. Tudi način učenja naših otrok je večkrat nepravilen. Otroci naj ponovi snov, ki jo je slišal v šoli se isti dan, da se mu vtisne v spomin. Pozneje, ko se bo za ta predmet pripravil, mu ne bo težko snovi obnoviti. Če pa snovi ne ponovi še isti dan, se kaj rado zgodi, da mu do priprave za predmet ne nekaj dni že izpuhti iz spomina in je učenje take snovi zelo naporno in utrudljivo, razen tega pa tudi nepopolno.

Da je človek produkt dednih dejavil, seveda tudi od otroka. Otroci so bolj občutljivi za dedne dejavnosti, da ni mogoče zabavati od povprečno nadarjenih otrok duševno v šoli, kakor tudi ne od otrok, kjer so v družini normalne razmere. Če se doma sliši prepričljivo ali če alkohol razbija družino, je težko vzduje prav otrokovega slabega razvoja. Prav tako slabo vplivajo na otroka kakrni drugi vzroki, kot stanovanjska stiska in velika oddaljenost od šole, posebno na one, ki se vozijo.

Se mnogo je bilo misli in zaključkov, ki so poslušalcem razjasnili pogled na otrokovo vlogo in mentalno higieno otroka, vendar naj ta kratak pregled zadovoljuje. Poslušalci so tovariški predavatelji hvaležni za njeno izvedbo. Predavanje je bilo, da je še večkrat slišali. Zlasti ker ima prav dr. Lunacek izredne zasluge za začetek šole poliklinike in za našo šol. zorno polikliniko.

Dr. B. O.

Rekorden promet v reški lukli

V januarju je prispelo v reški pristanišče skupno 637 ladij. Največ teh je bilo domaćih. Od tujih ladij je bilo 45 italijanskih, 18 ameriških, 16 grških, ostale pa drugih držav.

O delu prostovoljnega gasilskega društva Otok

Otok, prižana belokrajna vas, leži ob Kolpi. Za od leta 1934 deluje v vasi prostovoljno gasilsko društvo, ki je bilo ustanovljeno na pobudo Stanika Primožiča in pokojnega Matije Labiča ter nekaterih drugih vaščanov. Že takoj ob ustanovitvi je društvo pričelo aktivno delati, s sodelovanjem vaščanov je zbralo precej sredstev in si leta 1936 nabavilo novo motorno brigadino in cevi. Kmalu si je kupili tudi uniforme. Nameravali so graditi tudi gasilski dom, a je to preprečila vojna.

Okupator je med vojno pokvaril motorno brigadino in skoraj vse cevi. Oblike in pasove pa so si ostanke oddali partizanom. Tudi sami člani so vsesplošno v partizane. Pet jih je padlo, mnogi so bili v raznih taboriščih, nekateri pa so pomagali na terenu.

Po vojni so se preživeli člani zopet zbrali ter sprejeli v svoje vrste več novih članov in članice. Prišli so spet do št. Glavni cilj jim je bil: čimprej nabaviti cevi in popraviti motorico. To jim je tudi uspelo s pomočjo oblasti in gasilskih forumov. Danes ima društvo še motorno brigadino, precej cevi, aparat za gašenje z vodo in peno ter dve desetini delovnih obdel in precej drugega inventarja.

Lani so praznovali 20-letnico ustanovitve društva. Na proslavi je bil tudi član republikanske gasilske zveze Alojzij Buh, ki je članom podaril značke za dolgoletno službovanje in se jim zahvalil za vestno in poirtvovalno delo. Navzoč je bil tudi pokojni brigadni poveljnik Julij Malešič in sektorski poveljnik Anton Šobar. Donosek od proslave so namenili za gradnjo gasilnega doma, vendar pa z gradnjo niso začeli zaradi preobsežnosti načrta, ki je zahteval večje investicije, a jih lani ni bilo mogoče dobiti.

Na letošnjem občnem zboru so sprejeli sklep, da zgrade večjo orodjarno, da se oprema ne bo kvarila po zastlnih prostorih. Vendar pa niso opustili tudi misli na gradnjo doma, s čemer bodo pričeli takoj, ko bodo imeli dovolj finančnih sredstev.

Društvo je precej agilno, kar dokazujejo uspehi na okrajni vaji v Metliki, na sektorski vaji v Gradcu in pri gašenju požara v Hrvaški. Člani so se posebno izkazali pri gašenju požara v domači vasi leta 1953, ki ga je povzročila strela. Med treskanjem in nevihto so lokalizirali požar, ki bi sicer napravil več milijonsko škodo zaradi stručnosti poslopji.

O pohvalah in napekah posameznikov nimam namena pisati, to lahko stori upravni odbor PGD, če se mu zdi pravilno. Vendar društvo kot celota uživa pri vaščanih zaupanje in so nanj ponosni. Zato želijo vsi vaščani delovati v letošnjem letu mnogo uspehov in napredka. I. U.

POZORI
Gostinska podjetja, menze, restavracije, bolnišnice, klavnice, gospodinjje in posebno mladine

ZBIRAJTE KOSTI
In jih oddajte našim odkupnim postajam Novo mesto, Cramnelj, Kočevje in Brežice, ki vam jih plačajo po 14 dinarjev za 1 kg.

Ne pozabite, da so kosti dragocena surovina za naše kemično industrijo!

»ODPAD« LJUBLJANA

FOX daje celjšem blešk in jih konzervira

HEJ, BRIGADE, HITITE...

Ob 26. marcu — občinskem prazniku Ribnice

26. marec so si izbrali občani Ribnice za svoj občinski praznik. Veličastno zmago partizanske vojske v Jelenovem žlebu 26. marca 1943 bodo letos proslavili v okviru svojega občinskega praznika že tretjič. Partizanska Ribnica, ki je med NOB dala vse najboljše sinove junaški partizanski vojski, časti ob tem prazniku spomin vseh, ki so dali življenje za svobodo, hkrati pa čestita vsem borecem brigad, ki so sodelovali v zmagoviti bitki v Jelenovem žlebu, ter vsem delovnim ljudem, ki s svojim delom grade temelje boljše prihodnosti, tiste prihodnosti, za katero so v juriših dali življenja padli junaki.

Bilo je v drugi polovici marca 1943. Brigada »Ivana Cankarja« je odšla izpod Gorjančev, kjer je sodelovala pri napadu na sovražno postojanko v Pletelj, ob oddih v Smarjanske toplice. Čez nekaj dni je Cankarjeva spet šla na pot v Suho krajino, kjer je imela z drugimi brigadami veliko nalogo — očistiti terena domačih izdajalcev v Kočevju, na Malem in Velikem Korenu, Ambrusu, Lopati in drugih sovražnih gnezdih. Ko je brigada stopila na tla ob Krki pri Zagradcu jo je sprejelo streljanje sovražnika od vseh strani. Fašisti so zbrali svoje enote, da bi strli zmagoviti pohod partizanskih brigad, vendar zaman. Sovražnik je občutil trdo pest cankarjevcev, ki jih je vodil komandant Dragan. Na pomoč je priskočil še I. jur. bataljon Tomšičeve brigade, ki mu je načeloval znani junak Efenko. Fašisti in belogardisti so doživeli hud polom.

Zima je bila še kar prizanesljiva. Po akcijah v Suhi krajini je odšla Cankarjeva proti Smuku — Starem logu. Na poti je naletela na sovražno zasedo, ki pa brigade ni mogla zadržati pred pohodom na Kočevsko. Ko so zapele sovražne strojnice, so borci brez omahovanja planili v boj. Sovražnik je v zmedu, ki je nastala sprico nenadnega juriša partizanov, zapustil položaje, odmetal orožje. Partizani so dobili precej mitraljezov in drugega orožja. Nato so počivali dva dni v Starem logu. Medtem pa so se Italijani v kočevski postojanki opogumili in odšli proti taborišču partizanov. Toda njihova načrt, da bi partizane presenetili, ni uspel. Partizani so sovražno kolono prestregli. V kratkem boju so Italijanom zažgali en avtomobil in sovražnik jo je naglo odkuril nazaj v Kočevje. Kmalu je sledil drugi napad Italijanov, to pot so prišli od Hinj. V tem spopadu je sovražnik še huje »gor plačale«, Partizanska Ančka, polit. delegat I. bataljona Cankarjeve brigade, je sama pripeljala v taborišče nekaj zelencev — borci gotovo niso bili, saj so kar naprej mledovali: »Non sparare, non sparare, sinjori partizani! Zajete Italijane so partizani sklenili in preoblekli v partizanske uniforme in jih poslali v Kočevje — naj vidi njihova komanda od blizu, kakšne so partizanske uniforme.

Borbeno razpoloženje brigad — Cankarjeve, Tomšičeve, Sercejeve in Gubčeve — je bilo na višku. Kolona brigad se je pomikala skozi prazne kočevske vasi proti Ribnici. Brigade so prekoračile progo Kočevje—Ribnica kakih 50 korakov od sovražnega bunkerja. Od tam nobena strela. Sovražnik se je potuhnil, v strahu pred partizani, ki so povsem svobodno drug za drugim šli čez progo skoraj vso noč. Partizansko vojsko je s premisljal vs njen pratež — natovorjene mule,

krave, inendanti s hrano itd. V ranem jutru so prispele brigade v Ribnico in bile razporejene: Gubčeva je ostala v Rakitnici, Cankarjeva je šla v Zadolje, Tomšičeva v Dane, Sercejeva pa v Kot pri Ribnici. Tako razporejene po vsej dolini pod Travno goro so čakale novih povelj.

V štabu Cankarjeve je bilo živahno. Komandant Dragan je imel povsod oči in srčb za vse. Brigadni inendanti mu je potožil, da ima mesa do-

volj, manjka pa moke. Dragan je poklical partizana-domačina in ga vprašal, kje je v bližini trgovina, katere lastnik pakira z Italijani in domačimi izdajalci. Dobil je potrebne podatke — šli bodo v Dolenjo vas. Zvečer je prvi bataljon prevzel akcijo »za moko«. II. bataljon je šel v zasedo proti Ribnici, III. pa proti Kočevju. Prva četa I. bataljona je pri Dolenji vasi napadla postojanko belogardistov, druga četa je pa kar med bojem »osvobodila« trgovino moke in drugih živil, tretja četa je ta čas iskala na hribočku v bližini Dolenje vasi. Kje je imel svoj stan prosluli belogardistični izdajalec duhovnik Skulj. Vendar je ta še pravi čas ušel trdi partizanski pesti. Partizani so se po akciji v Dolenji vasi umaknili na izhodiščne položaje. V tem so pridrveli iz Ribnice v Dolenjo vas Italijani s tanki. Naprej, proti partizanskim položajem, se niso upali. Partizani so spet lahko opazovali »hrabrost« italijanskih »junakov«, ki so plaho zrl v vzhodje travnogorskih host in tanke lepo obrnili nazaj v svoje postojanke.

23. in 24. marca 1943 sta bila povsem običajna dneva. Partizanske brigade pod Travno goro so počivale, ozračje je bilo mirno, toda komandanti so le slutili, da Italijani nekaj nameravajo. In res. Ta čas, ko so partizani počivali, so se zbrale močne skupine sovražne vojske, med njimi več elitnih enot fašistov in belogardistov. Naredili so načrt, da obkolo in uničijo partizanske brigade. Partizani so pisano italijansko vojsko počakali na položajih. Pustili so jih blizu, potem pa so zaregljale strojnice. Ta-

krat pa so italijanski vojaki s svojimi podrepaniki-belogardisti »svzeli pot pod noge« in jo ocvrli proti Ribnici, pospremljeni od krogel iz partizanskih pušk in strojnica. No, ker suhozemska vojska ni mogla ničesar opraviti je poslal sovraž. nad borce »storklje«. Pa tudi letalo se je moralo vrniti brez vsakega uspeha. Da bi svoj poraz popravili, so Italijani že drugi dan rinitli proti partizanskim položajem, vendar so zdaj prišli le do pol poti in jo še pred partizanskim »pozdravom« ubrali za varno žico v Ribnico.

Na večer 26. marca so brigade v dolgih vrstah spet stale pripravljene za marš. Povsod mir, ki ga motijo le povelja četnih komandirjev in komandantov bataljonov. Okrog polnoči so brigade šle na pot proti Jelenovemu žlebu.

Na čelu so šle predhodnice, za njimi pa kolone borcev. Zelene je pozlatilo vrhove zelonc Travnogore. Kako lepa je ta gora in kolikim borcem je v zavetju svojih stoletnih dreves ohranila življenje! Bila pa je neusmiljena s sovražniki našega naroda. In mnogi od njih, ki so se predzrli v njeno ostrže, so našli tu svoj grob. O tem še danes pričajo raztresene kosti kot nema pričica premaganih osvajalcev.

Medtem, ko so šle partizanske brigade proti Jelenovemu žlebu, so Italijani s 600 možmi napravili v Breznu pred Jelenovim žlebom zasedo. Ko so prišle prve partizanske izvidnice v bližino Brezna, so zaropotali na nje sovražni mitraljezi. Partizani so takoj prečlenili položaj, z vsjo naglico zasedli položaje nad italijansko zasedo in z vsem orožjem udarili na sovražnika. V dobri uri boja je bila italijanska zaseda dobesedno zmlata. V tem boju, ki je bil eden največjih v zgodovini narodnoosvobodilne vojne, je padlo okrog 300 Italijanov, del njih je našlo smrt v Breznu, ki so ga pripravili partizanom. Partizani so imeli v tem boju le malenkostne izgube. Vojni plen je bil izredno dober: 120 pušk, 14 lahkih, 8 težkih mitraljezov, dve radijski postaji in drugo. Ostanke italijanske zasede so partizani preganjali še uro ali dve v smeri proti Gotenici in Kočevski reki. Ko se je sonce bližalo zatonu po velikem dnevu ki je prinesel smrti tolikim sovražnikom, so partizanske brigade počle pesem o zmagi krenile v smer proti Podpreski in Dragi. Šle so v nove boje proti zakletemu sovražniku

Črnučjeva mama-partizanska mati

Globoka je bila ljubezen partizanskih mater. Zgodovina bo ohranila njihova imena kot svetel primer požrtvovalnosti v naši ljudski revoluciji. Bilo je pozno spomladi 1943. S partizanom Vladojem iz Metlike sva sedela ob robu gozda v Slamni vasi. Pogovarjala sva se o znanih in o novicah v mestu in o partizanski. Pričakovala sva še dva partizana, doma iz Metlike. Tedaj sta

pršla vsa ožarjena od sonca po sveže preorani njeni Nečje in Slava. Za Nečjeto sem imela sladkor in čaj. Dala mi ga je njegova mama, češ da je Nečje prehlajen. Vesel je Nečje stisnil k sebi kar mu je poslal mama. Saj se je dobil čaj za potrebo tudi v vasi, toda ta je bil od mene in hkrati tudi njen pozdrav. V partizanu so bili še trije Nečjevi bratje, med njimi tudi Božo. Bil je mitraljezec v Cankarje-

berka ob napadu Nemcev in bele garde na XV. divizijo. Njegova mama dolgo ni zvedela, kako se je to zgodilo. Zdal se je šele začela njena trnjeva pot. Skoro dve leti je po vseh brigadah in bolnicah iskala svojega sina. Nekoč je zvedela, da je v Opatiji nekdo v bolnici pod tem imenom, kot ga ima njen sin. Vendar se je izkazalo, da je bil to verjetno kakšen belogardist, ki je mrtvemu ukradel legitimacijo in se tam zdravil pod tem imenom. To je bilo leta 1945. Pozimi 1947 je šla z nekim partizanom, ki je bil ujet z njegovim sinom in se mu je posrečilo pobegniti, iskati Zeljkov grob. Takrat je padlo 50 naših, je pripovedoval znanec, ki je bil zajet. V grobu, kjer je zakopan Zeljko, jih je 12 skupaj zakopanih. Zeljko je bil tako zbit, da ni bil podoben človeku, vendar ni dal glasu od sebe, je povedal njegov tovarš. Tri dni je Zeljkova mama iskala grob. Tri dni in tri noči po gozdovih in po njivah. Če bi našla grob bi ga s svojimi rokami izkopala in vzela sinove kosti, je večkrat pripovedovala. Pa nihče jo ne razume, je tarmala. V kovčku bi prinesla kosti domov. Njene oči so nemirno švigale po predmetih, ko je govorila o sinu. Zivce je imela že tako izmučene, v mučnem polnu je kričala in klicala Zeljka. Njegova mati je bila med zadnjimi, ki je zvedela za to.

vi brigadi. Tovariši so ga imeli radi, ker je bil eden najboljših borcev v brigadi. Rnjen je bil v borbah za Pletelje februarja 1943. Težko ranjenega so odpeljali v bolnico, pa je še na poti izdihnil. Njegova mati je bila med zadnjimi, ki je zvedela za to.

Zeljko je bil še otrok, ko se je začela vojna. Star je bil 14 let pa je s svojim zasluhom pomagal materi, oče je bil v internaciji. Z njegovo mamo sva delala skupaj od spomladi 1942 let; pri njih smo imeli tudi skrivališče za material namenjen za partizane. Zvečer sem vedela, da Zeljko, čeravno še otrok, vse ve in da dela. Po dnevi je hodil v mesto na delo, tu je zvedel marsikaj kar je koristilo partizanom. Pomoči je hodil k partizanom in nosil municijo. Bil je kurir in obveščevalec. Pozneje, ko so partizani minirali bunkerje okoli mesta, je hodil celo noč z minercami, znal je vse, kar je potrebno za miniranje. V XV. brigado je vstopil 9. septembra 1943. Bil je mitraljezec, pozneje pa komisar v četi. Bil je pogumen in vztrajen borec. Ob vsaki večji zmagi je rad pripovedoval materi, kako so s uspehom pregnali sovražnike. Padel je 3. avgusta 1944 blizu Žužem-

lato polastni izpodbudi, vendar je eden še pri pričetku pripraviljanja za »Hudčevega učence« delo opustil, ne da bi za to navedel kakršne koli razloge in ne da bi to javil upravnemu odboru. Pravo zato je podvig s »Hudčevim učencem« ostal samo fraza, kot to navaja pisec članka. Z delom je nadaljeval samo tov. Kranjc, ki je »Komedijanta Hermelina« pripravil že za na oder, pa je upravni odbor po predlogu umetniškega sveta sklenil, da se delo ne bo uprizorilo, ker ni niti idejno niti umetniško dovolj prepričljivo. Pač pa je sekcija takoj nato začela s pripravami za uprizoritev dveh del, in sicer »Svetelega plamen« in »Johna v zadregi« in je premiera prvega bila določena za 15. 3. drugega pa naslednji teden. S tem upajmo, smo nekoliko prebili led mrtvila, ki je res vladal v kulturno — prosvetnem udejstvanju v Kočevju, saj so tako prizadeti režiserji kot igralci, ki zdaj sodelujejo v sekciji, pokazali veliko vnemo in resnost za delo. Seveda, uspeh tega dela ne bo odvisen le od prizadevanj režiserjev in igralcev, temveč tudi od kočevske publike, saj ni ravno preveč vzpodbudo izvajati delo pred napol ali še manj zasedeno dvorano, kot je bil to primer ob gostovanju SKUD-a »Tine Rožance iz Ljubljane« s »Cvrčkom za ognjiščem« in koncertom mešanega zbora »Glasbene matice« iz Ljubljane. Pripomniti pa je, da kulturno — prosvetnega dela v Kočevju ne bomo pozabili v zdihovanju in retoričnim vprašanjem.

M. S.

Odgovor: Kdaj bo zaživel kulturno-prosvetno delo v Kočevju

Ne mislim polemizirati s piscem članka: »Kdaj bo zaživel kulturno — prosvetno delo v Kočevju«, ki je bil objavljen 11. 3. 1955 v Dolenjskem listu, kajti trditve, ki jih je pisec članka navedel, so tako nerealne in netočne, da jih noben resen človek, ki so mu znane kulturno — prosvetne razmere v Kočevju, ne more resno vzeti. Naslov članka je sicer upravičen, niso pa pravilne ugotovitve v njem. Saj bi nepoučen človek mogel sklepati, da je vsa kulturno — prosvetna dejavnost v Kočevju zastala le zaradi prepira dveh režiserjev in omahovanja udeleževanja željnih igralcev, ki ne vedo, kateremu režiserju bi se priključili, da ne bi bilo zamere. Ne vem, kje je pisec članka črpal svoje informacije. Če bi slišal poročilo upravnega odbora DPD Svobode Kočevje mesto, na zadnjem občnem zboru, če bi se udeležil obeh sestankov, ki jih je Svoboda sklicala zaradi pozitivne kulturno — prosvetne dejavnosti v Kočevju, bi lahko zvedel, kje so vzroki za tako kulturno — prosvetno mrtvilo. Preobirno bi bilo na tem mestu razglabljati o vzrokih tega mrtvila, ki jih kulturno prosvetni delavci v Kočevju dobro poznajo in ki jih je iskati delno v specifičnosti kočevskega prebivalstva. Le ugotovitve pisca navedenega članka bi rad nekoliko »korigirale« in pokazal stanje takšno kot je. Predvsem ni slo nikdar za prepire med dvema režiserjema, ker toliko jih dramatska sekcija Svobode lanske leto sploh ni imela in je vse delo slonelo na enem »ad hoc« režiserju. Zgledalo je sicer, da se sekcija le dobila dva režiserja, ki sta hotela de-

INDUSTRIJA METALNIH POLIZDELKOV SLOVENSKA BISTRICA

IMPOL

- Izdeluje:
- BAKRENE valjane in vlečene žice, vrvi, profile in cevi, pločevine in trakove, lokomotivska kurišča.
 - ALUMINIJASTE žice, jeklene vrvi, profile in cevi, pločevine in trakove.
 - MEDENINASTE žice, profile in cevi, pločevine in trakove ter vse druge legure barvastih kovin.

Brzjav: IMPOL SLOVENSKA BISTRICA

Nekdanja „Cilindrova“ krčma v Bršlinu in pisatelj Trdina

Virk se je naselil z Reke šele nekaj mesecev po nakupu hiše — »pozno v jeser«. Datum Trdinovega prihoda pa se da še natančneje ugotoviti. Iz njegovega dnevnika je namreč jasno, da je bil 16. oktobra že prvič v Mirni peči, v »Omiki« pa piše: »Ze prvi dan, ko sem prišel v Bršlino, sem čul na sedemdeset vrstu glasit se iz tenkih deviških gri. Hej Slovani! In osem dni potem, ko sem sedel v Mirnopski krčmi, mi je zopet zadonela na uho iz deklških ust deklaracija... Iz tega lahko sklepamo, da je prišel v Bršlino okoli 8. oktobra. Virkova hiša v Bršlinu je sicer pritižena, vendar ne kaka koč. Pokojni Zupančič, ki je umrl lani v Cegelnici star nad 90 let, je sodil, da je prav tako. Kakor so jih dolenski graščaki navadno zidali za svoje prilžnice, Virk je v nji odprl krčmo in, ker je bila postrežba poceni in dobra, so se kmetyje radi zbirali v njej, posebno ob nedeljah in semanjih dneh. »Cilinder« je bil vedno običen »obed«. Nad imenom, »če so mu ga dali vsaki, si je hudoval. Bil je suh, visok človek, vendar pust in velik pijanec. Iz ljudi se je rad norčeval.

Kakor kaže, je zadnja leta zaradi boleznj opustil krčmo. Ze omenjeni Zupančič mi je zatrjeval, da je bila ob njegovem odhodu v Kočevje (1890) še krčma, ko pa se je on čez štiri leta vrnil, je nj bilo več. Virk je bil doma z Doha na Gorenjskem. Umrl je 16. junija 1890. Njegov nagrobnik sem julija 1951 videl na dvorišču novomeškega kamnoseškega podjetja, vendar se je dalo prebrati le naslednje: »Tukaj počiva Florijan... posestnik iz Bršlj... umrl 16. junija... v 71. letu starosti«. Spodaj sta bila verza: Milo kliče iz temine jame Molj o prijatelju zame! Virkova žena Ana Pirc je bila rojena 1822 na Selih pri Zalogu, št. 2. Njen oče Ivan Pirc (1790—1851) je bil poročen z Marjetjo Lasič (1779—1858). Poleg Ane, ki je bila najmlajši otrok, sta imela še dva sina in tri hčere: Ivan se je rodil 1797, Anton 1803, Marjeta 1812. Marjeta 1816, Neža 1818. Po pripovedi Anine pranečkinje se je Ana spoznala z Virkom na Reki in se je tam tudi poročila. Ana je bila prijazna ženska, vendar je komu rada tudi kaj v »ksint poveda-

la...«. Z bolnim možem je imela zadnja leta precej dela, kajti bolehal je za žlednim rakom. Ko je 19. II. 1891 po možu postala lastnica hiše, jo je kmalu zatem prodala graščakinja Amaliji Langer, vendar si je izgovorila dosmrtno stanovanje. Preživljala se je z veliko njivo. Zadnji lastnik hiše je bil Amalijin sin Pavel Langer, od 1945 pa je splošno ljudsko premoženje. Pogledimo si še, kakšna je notranjost hiše! S ceste stopimo v vežo. Po pripovedovanju Oskarja Franca, zadnjega Langerjevega oskrbnika, je bila veža svoje čase hkrati tudi kuhinja. Zidu ki loči sedaj staro ognjišče od veže, namreč ni bilo. Iz veže vodijo na desno vrata v večjo sobo. Tu je bila nekoč pivnica, še danes so v dveh stenah vidne omarice z gostilniškimi policami. Iz pivske sobe so vodila vrata v manjšo sobico, kjer so hranili pijačo. V njej so že 1918 bile stare gostilniške kredence. Obe sobi sta danes stanovanjski, vendar je prehod med njima zazidan. Podobna je razvrstitev prostorov v levi polovici hiše. Najprej stopiš v večjo sobo, ki

ima eno okno proti severozahodu, dve pa na cesto. V sili so Virkovi tudi to sobo uporabljali za goste. Iz nje se po precej visoki stopnici povzpne v manjši prostor, ki služi danes za shrambo. Namesto stropa služijo pobeljene deske s precejšnjimi spranjami, tako da padajo, če brskajo po podstrešju kokoši, smeti v shrambo. Le-ta je približno 3 metre dolga in 1,6 metra široka. Peči v njej ni. Edino okno pa je obrnjeno proti Kačji ridi. Po zapisku pokojnega profesorja dr. A. Turka je prav to nekdanja Trdinova soba. Pri oknu je imel pisatelj posteljo, v sredini mivico in v desnem oglu omaro. Kamra se od tistih časov ni mnogo spremenila: nova so edino vrata, stara opečnata tla pa so načrtno očistena z betonskimi.

Kljub skromni opravi in neoprimeremu bivališču pa je bil Trdina prva leta v Bršlinu menda kar zadovoljen. Zbiral je gradivo za knjigo o Slovanih in pisal Spomine. V samoti pa so ga enkrat na teden obiskovali novomeški dijaki. Od tod je delal izlete po vsej Dolenjski. »S svojo pokojnino« pravi »sem zadovoljil povsem lahko svoje nevelike potrebe. Prekrasno tolažbo pa so mi dajali tudi moji idealni pridobitki. Svoboda, ki sem jo zdaj užival je bila med bratj vredna vsakega mesec vsaj 500 goldinarjev. In zlasti mir, ki sem ga imel, pa je posebej 1000 goldinarjev na mesec. In tako so narasli vsi moji prihodki na 72.000 in 815 goldinarjev na leto. Toliko ne prijemljejo niti ministri največjih držav.« Ko je prišel Trdina v Bršlino, je bil že 15 let vdovec. Zena mu je bila umrla že po dveipolletnem zakonu, vmes tudi obe hčeri. Krivdo za to je pripisoval i sebi, kajti ženi se ni iz ljubezni. V Bršlinu je postal pozoren na pridnega skromnega dekleta, ki je služila po raznih hišah. Če so podatki, ki jih navaja v novelistično oblikovanem »Ivanu Slobodinu«, resnični, se je nameraval z Zinko tudi poročiti in vzeti v najem majhno kmetijo kje na deželi. Toda ljudje so dekleta štivali, čaka da Trdina ne misli resno. Dekle je končno hujskatem verjelo in začelo dvomiti v Trdino. Pisatelj pa se je ujezil in končal bršlinsko ljubezensko idilo. »Moje prevzetno srce«, piše sam, »je zahtevalo od mljice, da zaupa meni več kakor celemu svetu... Zdal vem, da je zahtevalo nemogoče reč.«

Ce greš iz Novega mesta skozi Bršlino, opaziš na desni strani kolj za nekdanjo Langerjevo gptilino dokaj zapuščeno pritižnico, ki ima nad vhodnimi vrati vklesano kratico M. K. in letnico 1850. Hiša je do nedavnega imela staro št. 4, danes pa je 28. Prebivalci se veda, da je bila v prejšnjem stoletju tu »Cilindrova« krčma. Starejši ljudje so še poznali gostilničarjevo vdovo z značilnimi malimi usti, ki je umrla 1902, le redkokd pa se spominja gostilne same in njene lastnika Florijana Virka, ki so mu domačini takoj po prihodu v Bršlino zaradi nenavadnega pokrivala vzdeli ime »Cilinder«. Hišica je nedvomno vredna v gornosti, saj je v njej od 1867 do 1871 stanoval tudi pisatelj Trdina, dokler si ni v Novem mestu poiskal primernejše sobe. Ker je bilo lani slišati, da se bo hiša morala umakniti rovim vojaškim stavbam, naj v naslednjem sestavku obnovimo njeno zgodovino zadnjih desetletij. Izkolikor jo je mogoče ugotoviti iz raznih virov, predvsem pa iz pripovedi starejših ljudi.

7. januarja 1867 je postal lastnik hiše št. 4 Florijan Virk tedaj krčmar »Kod četverih vratih« na Reki. Hišo je kupil na prisilni dražbi Alojza Kotarja. Ker se je Virk kmalu zatem preselil v Bršlino, odlo-

* Za podatke se ponovno zahvaljujem številnim prijaznim informatorjem iz Bršlina, Cegelnice in Podgore. Zupnemu uradu v Prečni, vodji zemljiške knjige tovaršiu Dečmanu, predvsem pa tovaršiu Oskarju Franzu, ki živi že 37 let v nekdanji Virkovi hiši.

Dr. Božo Oblak:

Slabo zdravstveno stanje vajencev trgovske stroke

Na pobudo ravnateljstva šole za učence v trgovini v Novem mestu je bilo decembra 1954 klinično in rentgensko pregledanih vseh 88 učencev te šole, ki ima tri letnike. Učenci so iz naslednjih okrajev: Novo mesto, Kočevje, Krško, Črnomelj, Trbovlje in Celje-okolica. Pregled je pokazal naslednje stanje:

moški ženske skupaj v odstotkih

I. Popolnoma zdravi	6	6	6.8	
II. Bolni ali z napakami	25	57	93.2	
1. boleznj srca:				
a) razširjenje srca	3	12	15	17.0
b) druge srčne bolezni	1	8	9	10.2
2. boleznj pljuč:				
a) fibroze, pljučni koreni	6	9	15	17.0
b) druge pljučne bolezni	1	1	2	2.2
3. boleznj živcev	1	8	9	10.2
4. povečani mandeljni	3	8	11	12.5
5. gljivastost	2	20	22	25.0
6. slabokrvnost	1	—	1	1.1
7. posledice rahitisa	7	4	11	12.5
8. kratkovidnost	5	—	5	5.7
9. ploske noge	9	16	25	28.4
10. zobna piskavost	10	19	29	32.9
11. razna vnetja	6	5	11	12.5
12. druge bolezni	7	16	23	26.1

Ce se ozremo na tabelo, opazimo že takoj alarmantni pojav, da je med 88 učenci in učenkami samo 6 zdravih, vsi ostali pa imajo neko bolezen ali pa zdravstveno napako, nekateri celo po več skupaj.

ZAKAJ TAKO?

Večina teh učencev je iz pavskega kraja, razen tistih iz Celje-okolice. Ni čudno, če zasledimo tolikšno število prebolega rahitisa, boleznj živčevja, piskavosti zob, srčnih in pljučnih bolezni, saj so ti otroci v najnežnejših letih preživljali vojno, ki je za itak nizek standard tedaj predeloval še bolj znižala. Tudi vojna doba, ko je življenjski nivo še vedno bil precej nizek, ni dala vsega tega, kar bi mladina potrebovala. Precej teh otrok je vojnih sirot ali pa so se vozili daleč v šolo ali bivali po internatih, kjer jim je manjkala skrbna materina roka. Deloma je krivo tudi prepričanje nekaterih staršev, pa tudi trgovskih organov, da

je otrok, če mu ne gre v šoli ali če je kak drug razlog pri hiši, da mora zgodaj zagrabiti za delo, dober za trgovino. Se daleč ne poznajo tisti, ki tako mislijo, kakšno delo je v trgovini. Malokdo se spomni, da je potrebno prenašati težke vreče in zaboje, ki mladostnika lahko pri pretiravanju poškodujejo za vse življenje. Veliko število ploskih nog in razširitev srca kažejo, da so ti učenci v trgovini opravljali dela, ki za njih niso primerna. Mladostnik, ki raste, potrebuje določeno nego, ker je njegovo telo v razvoju in še daleč nedoraslo nalagam, ki jih odrasli igraje izvrše.

KUD in TVD Partizan Žužemberk eno društvo

Ze dalj časa je v vodstvu KUD in Partizana tlela misel, naj bi se obe društvi združili. Ta misel se je uresničila na izrednem občnem zboru obeh društev.

Dosedanji predsednik tovariš Vute je predlagal, da bi združeno društvo nosilo ime Partizan ter bi poleg sekcije za telesno vzgojo imelo še kulturno umetniško sekcijo. Tovariš Mervar se je dotaknil perečega problema, da se tudi v Žužemberku v društvi še premalo udeležuje kmečka mladina. Opozoril je tudi na finančno plat združitve, TVD Partizan skoraj nima drugih dohodkov razen članarine, dočim KUD z igrami in prireditvami le nekaj zaslužil, seveda dosti premalo še za lastne potrebe.

Tovariš Vute je menil, da je združitev utemeljena tudi zato, ker kraj še vedno nima primernih prostorov, zlasti za fizikalno delo pozimi. Zato mladina pozimi igra, spomladi in čez leto pa telovadi in si tako bistri duha in telo. Edina rešitev za razvoj in poživitev kulturnega življenja v Žužemberku je ureditev primerne dvorane in ostalih prostorov. Kdo

Končno se lahko vprašamo, ali so ti otroci imeli zadostno prehrano in ali imajo zadosten počitek? Zanimivo bi bilo tudi izvedeti, koliko teh otrok je bilo pred nastopom službenega razmerja oziroma podpisane pogodbe zdravniško pregledanih in če so bili pregledani, zakaj samo formalno. Gotovo je, da vsi ti otroci niso zboleli le med vajeniško dobo, ampak da jih je precej med njimi nastopilo službeno razmerje že bolnih.

ALI SMEMO STANJE POSPLOSIT?

Gotovo ne! V LRS je približno 1300 vajencev in če bi vse pregledali, bi ne našli tako poraznega zdravstvenega stanja. Novomeški sistematski pregled pa je pokazal problem, ki ga je treba z vsr skrbjo proučiti in je opozoril oblastvine in druge organe, da je potrebno posvečati vso dolžno pozornost pri sklepanju pogodb z vajenci in vajenkami, da je treba natančneje in bolj vestnih zdravniških pregledov teh otrok in da je potrebno vajence in vajenke v trgovini zaščititi pred preveč zahtevnimi nadrejenimi in temu primerno poostri nadzor nad ravnanjem z njimi.

KAKSNI SO UKREPI?

Trgovinska zbornica LRS je reagirala na ta pregled z okrožnico, s katero je zahtevala pregled vseh učencev in učenek v trgovini na ozemlju Slovenije do 15. februarja 1955. Koordinacijski odbor za preprečevanje,

bo dogradil in uredil dvorano v združenem domu?

Po občini in zanimivih razpravi je bil sprejet predlog za združenje obeh društev in izvoljen odbor novega društva.

K. M.

Dopisujte v »Dolenjski list«

Kje je 400 kg bakrene žice?

Tik pred vojno je zasvetila elektrika v Žužemberku in sosednjih vaseh: na Cvibljju, Rebrji in v Zaliscu. Ker ni bilo dovolj kreditov, je bilo treba za napeljavo industrijskega toka v navedene vase najeti posojilca. Naleta ga je občina v znesku 30000 din pri tedanji Hranilnici in posojilnici v Žužemberku. Poroki so bili trije. Za začetek vračanja posojila, je moral vsak potrošnik električne energije plačati od vsake žarnice, ki je zagorela, po 50 din in po 50 pac mesečno od vsakega porabljenege KW. Potrošniki naj bi bili torej dolgi v posojilnici sami poravnali. Prišla pa je vojna in z njo tudi propad kmetijske hranilnice.

Sredi oktobra 1949 je rajonski monter iz Zagradca — ali na lastno pobudo ali po ukazu, ni znano — odmontiral z drogov žico za industrijski tok. Na vprašanje kmetov, čemu to dela, je dejal, da vasem industrijski tok ni potreben, saj nimamo nikakršnih električnih strojev.

Imenovane vase so že nekajkrat hotele kolektivno nabaviti elektromotorje, da bi gnali mlatnico, cirkularno in morebiti tudi mlin, vedoč, da jim prehrani elektrika mnogo dragocenega časa. Ko pa so vprašali monterja Podražja, kje je tistih 400 kg bakrene žice, ki jo je pobral in neznano kam odnesel, jim je odgovoril: »Pripravite 700 jurčkov, pa jo boste dobili! Kmetije so večkrat vprašali tudi na občini, kaj je z žico, a jasnega odgovora niso dobili. Predsednik jim je dejal, da oni zadnjih sedem kmetijske zadruge: »Prinesite črno na belem, da je bilo res tako, potem se bomo pa naprej menili.«

Prižadeti potrošniki so prepričani, da jim je bila storjena krivica z odvzemanjem žice, kajti bila je njihova kolektivna last, saj so zanjo tudi nekaj prispevali. Ker doslej na svoja vprašanja niso dobili pravega odgovora, bi ga radi dobili na ta način, pa žico tudi. B. T.

nje nesreč pri delu pri OLO Novo mesto, inšpekcija dela pri OLO Novo mesto in okrožna sanitarna inšpekcija z oddelkom za higieno dela so se na skupni seji zedinili, da ne bodo v bodoče priznali nobene pogodbe, kjer ni bilo predhodno izstavljeno detajlno zdravniško izpričevalo in da bodo uporabili novi zakon o socialnem zavarovanju, ki izrecno zahteva pred nastopom službenega razmerja zdravniški pregled. Prav tako bo letos v novomeškem okraju pregledana vsa mladina vseh vajeniških šol, pa tudi če je kjer koli na delu, da se ugotovi dejansko zdravstveno stanje, pošlje bolnike na zdravljenje ali celo prekine pogodba v slučaju, da je delovno mesto zdravju nevarno.

Skrb za človeka, posebno pa skrb za mladino, mora biti osnovno načelo socializma, saj je zdravje največja dobrina, ki jo imamo.

Številke o delu novomeške bolnišnice v letu 1954

8081 bolnikov — 5551 operacij — 1212 porodov

Novomeška splošna bolnišnica s svojimi petimi oddelki je največja zdravstvena ustanova na Dolenjskem. V vseh oddelkih ima na razpolago skupno 382 bolniških postelj. Bolnišnica ima poleg drugega osebja zaposlenih 15 stalnih zdravnikov, med njimi nekaj priznanih specialistov, kot so dr. Bajc za kirurgijo, dr. Perko za ginekologijo in porodništvo, dr. Smrčnik za tuberkulozo, dr. Kosec za interne bolezni in drugi.

V letu 1954 je bolnišnica sprejela v zdravljenje 8081 bolnikov; ti so se zdravili skupno 108.988 dni. Povprečno je bilo sprejeto dnevno 22.14 bolnikov, v vseh oddelkih pa je bilo povprečno po 300 bolnikov na dan. Povprečno se je zdravil en bolnik 13.5 dni. Najdaljšo osebno dobo so imeli bolniki na pljučnem oddelku, ki je znašala povprečno 102 dni, najkrajšo pa na ginekološko porodniškem oddelku, ki je bila le 8.2 dni.

Velikih in malih operacij je

bilo v bolnišnici 5.551. Porodov je bilo 1212 iz 1233 novorojenčkov. Od teh je bilo 605 dečkov in 628 deklic. Mrtvorojenih je bilo 26, takoj po porodu pa je umrlo le 18 novorojenčkov, od v bolnišnici rojenih otrok je bilo 94 nezakonskih. V bolnišnici je umrlo znatno večje število moških kot žensk in sicer moških 75, žensk pa 45. Od sprejetih bolnikov je torej umrlo komaj 1.48% osebja, da mnogi pridejo v bolnišnico, ko je stanje že zelo kritično, takorekoč tik pred smrtjo, število umrlih v resnici zelo majhno. Obdukcij je bilo v bolnišnici lansko leto 117, od tega dve sodni. Največ bolnikov je prišlo v bolnišnico v mesecu marcu, najmanj pa v januarju. Ambulantnih storitev je bilo lani 8.225, od tega na internem oddelku 1.928, na kirurškem 4.426, na ginekološko porodniškem pa 1.871. Povprečno je bilo ambulantno pregledanih in obdelanih dnevno 22.5 primerov.

Od kod so bili bolniki? Nad 50% vseh bolnikov je bilo iz novomeškega okraja (skupno 5.233 bolnikov, ki so se zdravili 58.709 dni). Iz črnomajškega okraja je bilo v bolnišnici 1.586 bolnikov z 20.874 osebniimi dnevi, iz kočevskega okraja pa 782 bolnikov s 13.529 dnevi. Ostali bolniki so bili iz drugih okrajev v Sloveniji. Iz drugih republik je bilo bolnikov 190, ki so se zdravili skupno 1.765 dni, iz drugih držav pa 3 bolniki s 16 osebniimi dnevi.

Plačniki za zdravljenje so v pretežni večini Zavodi socialnega zavarovanja in okrajni ljudski odbori. Na Zavode za socialno zavarovanje odpade 50% vseh stroškov zdravljenja v bolnišnici, na okrajne ljudske odbore odpade okoli 28%, dočim odpade na samoplačnike komaj 10% vplačil za bolniško oskrbo. Takih, ki so sami plačali celotne stroške oskrbe v bolnišnici, je bilo lani 1.186, od tega iz novomeškega okraja 681, iz črnomajškega 272, iz kočevskega 35 in iz krškega okraja 110, ostali od drugod. Skupno so se zdravili 10.415 dni. Takih, za katere so ljudski odbori plačali polovico stroškov je bilo 224: 124 iz novomeškega, 55 iz črnomajškega, 2 iz kočevskega, 6 iz krškega okraja. Zdravili so se skupno 1.833 dni. Celotno oskrbo so plačali okrajni ljudski odbori za 1975 bolnikov, ki so bili v bolnišnici skupno 34.129 dni. To pomeni, da so ljudski odbori samo v novomeški bolnišnici plačali za zdravljenje takih, ki imajo po uredbi brezplačno ali po odlokih ljudskih odborov znane stroške zdravljenja, skupno nad 28 milijonov din. V številu bolnikov in bolniških dni za posamezne okraje, navajamo številke samo za vse štiri dolenjske okraje in se končne skupne številke, ki presegajo navedene po okrajih, nanašajo na bolnike iz drugih okrajev in republik.

Gornje številke pa nam povedo, da se razmeroma zelo malo takih, ki niso zdravstveno zavarovani, zateka v bolnišnico na zdravljenje. Vzrok za to je prav gotovo v visokih osebrih stroških, ki jih malokdo zmore. To narekuje razširitev zdravstvenega zavarovanja tudi na kmečke proizvajalce, o čemer se je že veliko razpravljalo. Kot poročajo časopisi, so na Hrvaškem v treh okrajih že izvedli zdravstveno zavarovanje združnikov. To bi bilo potrebno izvesti čimprej tudi pri nas.

„Okence“ v Petrovi vasi

Petrovčani so pa res prizadeti in pogumni ter zaslužijo vso pohvalo. Skupina kmečkih fantov in deklet je navzlic trdemu delu našla še dovolj časa in vneme za igralsko delo. V zelo kratkem času, navezani čisto sami nase, so naštevali veseloigro Scheinflugove »Okence« in dosegli uspeh, ki so lahko ponosni nanj. Polno težav so imeli, poguma pa niso izgubili. »Bo-

lje, da delamo nekaj, kar nam je korist in ponos, kakor da popivamo v gostilni, mi je dejal eden od njih. Na te svoločne trdeme delu našla še dovolj časa in vneme za igralsko delo. V zelo kratkem času, navezani čisto sami nase, so naštevali veseloigro Scheinflugove »Okence« in dosegli uspeh, ki so lahko ponosni nanj. Polno težav so imeli, poguma pa niso izgubili. »Bo-

Res bi bilo treba še izpiliti to in ono — v mimiki, izgovorjavi in podobno, kar ni čudno, saj so bili navezani samo na-

še, šele v zadnjem trenutku jim je lahko priskočil na pomoč Franc Grahek, eden najprizadevnejših kul delavcev na tem področju, zlasti kot režiser, sedaj študent medicine in v Ljubljani.

Številen obisk vseh predstav doma je pokazal, da ljudje znajo ceniti njihovo pošteno in vestno delo. Prav tako lepo so uspeli na gostovanjih v Dragatušu, v Dobličah in Semiču.

Prav ob tej predstavi se je spet pokazalo, kako nujno je v Petrovi vasi postaviti vsaj skromno prosvetno dvorano v okviru gasilskega društva. Izbran je bil že prostor, razdeljeno delo med člane itd., toda gasilci sami tega seveda ne zmorejo. Potrebna je pomoč vseh organizacij in okraja, ki jo prizadevni Petrovčani vsekakor zaslužijo.

Naša lekarna v Addis Abebi

V glavnem mestu Etiopije bodo v kratkem odprli reprezentativno jugoslovanske lekarno, ki bo imela zdravila in pripravke izključno jugoslovanske farmacevtske industrije.

Igralec v Petrovi vasi

„SAVINJA“

Lesno industrijsko podjetje CELJE telefon 22-76

Če želite lepo urediti prostore, v katerih živite in delate, se obrnite na nas!

Nudimo vam družinske spalnice iz vseh vrst furnirja, mehke spalnice, kuhinjske opreme, delovne kabinete, kavče, otomane, trodelne žimnice in vložke za postelje. Razen tega vam nudimo mehak in trd les, plemenite in slepe furnirje vseh vrst, kakor tudi raznovrstno embalažo.

Prodajalna: Zidanškova 15, telefon 26-34

Tudi ob Kolpi so rudna bogastva

V Dol. listu je bil pomenljiv članek: Dolenjska ni brez rudnih bogastev. Naj omenim, da imamo tudi v Poljanski dolini ob Kolpi v zemlji razne rude, samo poiskati jih je treba.

Leta 1939 je Trboveljska družba iskala tod rude. Odkrili so med Zagodcem in Podgorjo črni svetli premog. Bil sem zraven in inženir mi je dejal, da je to izvrsten premog, zelo redek pa zelo potreben. Vprašal sem, če bodo začeli takoj kopati, pa je dejal, da je prej treba zgraditi železnico, ker bi bil sicer

prevoz predrag. Dober premog je tudi nad Brezovico; nekdo ga je že kopal privatnik Kralj. Premog je tudi v vasi Košec, na pašniku pri Lipju pa je najti železno rudo kar na površju. Kaže, da ima Poljanska dolina v zemlji precej bogastva, treba jo je le raziskati.

Snega nam je bilo nametalo kar meter in pol. Bili smo odrezani od vseh prometnih zvez in imeli dovolj časa za prebiranje raznih strokovnih knjig. Posebno radi beremo revijo »Naša vas«, ki prinaša vse, kar mora vedeti današnji kmetovalec ter je vredna vsakega priporočila. R. J.

Mnogo trpkih pa tudi veselih dni je šlo skozi življenje našega partizanskega borca, ob katerih se bodisi nehoti namrščiš, ali pa od srca nasmeješ. Kadar brskam po spominih na leta v partizanih, mi je posebno toplo pri srcu, ko se spomnim dobrega tovariša Jerneja, vrliga Dolenjca izpod Gorjancev, s katerim sva kakor rodna brata delila skupno usodo, včasih dobro in veselo, še večkrat pa trudopolno, žalostno.

Jernej je bil slaba tri leta starejši. Sin revnega kmeta, a bogat po dobrih lastnostih resničnega prijatelja, tih in iskren, da si v njem vedno znova odkrival človeka, za katerega je res vredno reči, da ti je dober tovariš. Med prvimi je l. 1941. zgrabil za puško in odšel k partizanom in že nekaj dni potem, ko sem prišel v njegovo četo, sva si postala nerazdružljiva prijatelja. V patrolo sva hodila skupaj, spala skupaj, v borbi sva ležala drug ob drugem in nazirala po sovražnikih, skratka bila sva vedno skupaj.

in dež, ki se je vsipal kakor za stavo skozi na mnogih koncih puščajočo streho našega zasilnega bivališča. Sovražnik je popustil z napadi, da smo se vsaj utegnili odpočiti, česar zaradi stalnega pritiska v zadnjih dveh tednih nisimo pozabili. Naša edina aktivnost so bile patrole, ki so odhajale kakor vselej in se vračale do kosti premočene, ne da bi kjer koli naletele na Italijane ali belce. Videti je bilo, ko da se je zemlja spet umirila in se v jesenskem dežju pripravila na svojo puščavo, enolično prezimovanje.

V začetku decembra je skozi nalive potegnil mrzel veter. Oblaki so se še bolj zgostili, se kakor togo, črno pregrinjalo raztegnilo čez vso nebo in nekoga jutra smo se prebudili, pa je zunaj že ležalo skoraj pol metra južnega snega. Medlo je, da si videl le nekaj metrov daleč. Postalo je še hladneje in v naši baraki smo močnejše zakurili, da se je po njej ves dan valil zoprn, dušec dim, ki je rezal v oči in grlo.

»Morali bomo po hranilo, nam je tedaj na sestanku dejal Tomaž, naš kuhar. «Ta prekleto dež nas bo kakor divjad prisilil, da bomo šli bliže k vsemil!«

Jernej, ki je tedaj dobil dobrodoščno in marljivo mulo Lizo, Bokačev Tona iz Hrastja, France, Drejc in jaz smo bili določeni, da v zgodnjih jutranjih urah odidemo po hrano. Obekli smo se kot za sibirsko zimno, oprtali prazne nahrbtnike in v vreče, ter se s hladnimi puškami nekako po polnoči spustili skozi strmo hosto. Zadnji je hodil Jernej s svojo mulo Lizo, ki ji je na poledelem snegu netsmiljeno spodsavalo. Šlo je počasi, dokler smo se spuščali v dolino, po ravnem pa je tudi Liza pospešila korake in tako smo se bližali vsem, kjer naj bi pri terenih dobili nekaj hrane.

Drejc in jaz sva hodila sprva, France in Bokačev, prvi oborožen s puškami in zbirali, drugi pa z brzostrkeljo, sta se držala ob Jerneju in njegovi muli. Med potjo smo molčali, le pod pokovanimi čevlji je škripal zmrzli sneg in kdaj pa kdaj je Liza nejevoljno prhnila, ko ji je mrzav silil v nos. V

gluhi, temni noči smo se opreženo približevali prvim vsem. Ze od daleč nas je ovažal pes pri domačiji in razkačeno zalajal v mrzlo noč. Se nekje se mu je odzval njegov vrstnik, ki je bil s mo na tistem preklinjanju medtem že prišel med hišo. Psa sta se pomirila in spet je bilo vse tiho kakor izumrto.

Pri znanem terenu smo potrkali na okno. Naglo se je prebudil in nas vse štiri spustil v hišo. Zunaj, skrit za kolnico in živo mejo za hišo, je ostal le Jernej s svojo mulo, ki je ni smel pustiti brez nadzorstva. Razveval je vrece na njenem hrbtu in jih pripravil, da bi jih napolnil z dobljenim živečem.

Le nekaj kratkih minut smo se zadržali v hiši, toliko, da smo napolnili nahrbtnike z moko, krompirjem in drugim, kar je vrtila terena, stari Jaka, nabral v vasi, potem smo še vprašali po novicah, ki smo jih bili željni prav tako kot hrane, potem pa smo se vrnili. Liza smo dobobra natovorili, pa nam je še ostalo, da smo s težkimi nahrbtniki spet odšli iz vasi. Čeprav smo težko nosili, je bil zdaj naš korak še bolj uren. Bili smo veseli, da je akcija uspela brez nezdgo,

hkrati pa nas je tudi ura silila, da smo se podivžali. Do dne, ki ni bil več daleč, bi morali prehoditi še dolgo pot do našega bivaka.

Vas je ostala že daleč za nami. Začeli smo se vzpenjati v strmo reber nad cesto. Mula Liza je pod težo bremena počasi stopla v strmino. Jernej je vodil za povodec, sam pa je bil oprtan z zajetnim nahrbtnikom. Mrz je za nas pozel, saj sta nas greli teža nahrbtnikov in strma pot v breg.

Na mah se je Liza ustavila in z dvignjeno glavjo začela striči z ušesi. Tudi mi smo se ustavili, misleč sprva, da se je utrudila. V resnici pa je v bližini nekaj začutila, morda kakšum, ki je vzbudil njeno pozornost. Obstala je na mestu in Jernej je ni mogel spraviti naprej. Drejc je je z roko oplazil po hrbtu, pa se tudi ni zganila. »Necesa se je ustrelila«, nam je šlo skozi misli, ali pa je res samo utrujena, da noče naprej.

Tedaj je rezko zadržala v noč, da je Liza prestrašena visoko odskočila in se s težkim bremenom na hrbtu vzpela na zadnji nogi. Jernej je bil komajda obdržal na povodec,

Zgrabil smo za puške in jih uperili v smer proti hosti, iz katere nas je napadla zaseda. Spet je od tam zaropotalo, to pot še bliže nas, tako blizu, da so nam krogle sikale tik nad glavami. Krčja nismo imeli, razen tega, da smo se vrgli na tla. Preplašeni Lizi je zdrsnilo, da je z vso težo klenila v sneg in se ni mogla več pobrati.

Ogenj iz hoste je vse bolj naraščal, mi pa smo zvesto odgovarjali. Jernej je v skrbi za svojo žival poskusil, da bi jo spet spravil na noge, toda tedaj se je iz njegovih prsi izvil krič: »Liza je ranjena!« Sovražna krogla ji je pribila vrat, iz katerega je v debelem curku bržgala temna krič po snegu. Ob njegovem kriku se je še močnejše vsulo po nas, tedaj je Drejc zaklical: »Fantje, v kritje za mulo!« V besu smo se vrgli za Lizo, ki je nemirno drgetala z glavjo na snegu in težko hropila. Iz vsega orožja, ki smo ga imeli, smo dajve usekali po zasedi Jernej je bil najboljši divji. Ko je za hip prenehalo ropotati iz hoste, se je dvignil in z bombo v roki planil naprej proti zasedi. Ničesar ni zinil, a mi smo se pogrnali za njim. Spet je zagregala strojnica iz zasede, toda le na kratko, brez moči, kajti naše bombe so že opravile svoje in zaseda v hosti je območnila. Jernej je zavisel še drugo bombo, kate-

rem vzbuhu je sledil nečloveški krič. Tedaj smo bili le še kak meter pred belogardistično zasedo.

Kakor razdraženi psi smo se vrgli proti belogardistom. Dva sta jo pobrala globlje v gozd, tretjemu pa je Drejc z dobro merjenim strelom prekržal račune, da je klenil za grm. Beli mitraljezec se je neigibno s celom naslanjal na vročo strojnico, ki zdaj ni več regljala, njegov pomočnik pa se je stokajoč zvijal na tleh ob njem, krčevito se grabec za ranjeni trebuh. Ob zasedenem paroboku sta ležala še dva belogardista, prvi z brzgotino na licu in srepo zrl v nas, drugi pa je obraz tiščal v sneg, po katerem se je vlekla široka krava krvi. Ubile so ju naše bombe.

Mrtvim belogardistom smo pobrali orožje in municijo, ranjenega odvedli s seboj ter se za ceno priljublene mule Lize srečno rešili iz nevarnosti, ki nam je pretla. S tovorom hrane, z ujetnikom in brez Lize, smo dosegli bivak šele, ko je bil že svetel dan. Za Lizo nam je bilo vsem žal, najbolj težko pa je njeno izubo prenesel tovariš Jernej in kadar smo jo pozneje vželi v misli, je bilo videti, ko da so se mu ob misli nanjo in na našo rešitev za njenim telesom, oči rahlo orosile.

Stela J

Jernejeva mula

Janez Milnar:

Milka Šobar

Sobar Milka, narodni heroj, je padla 17. avgusta 1943.

Mrak je zagrnil tistih nekaj bojev vrhalema. Daleč v dolini so se vrhale v noč okna Vršnih sel. Milka je sedela na podmet zidu in strmela z velikimi očmi v svetlikajoča okna. Dom. Tako blizu nje je, da bi ga mogla skoraj objeti, pa vendar je toliko mesecev ni bila pri materi. Pa saj je ne mori domotožje, le od papirjev in številki bi rada zbežala in se z borci vrgla nad Laha, na prekleto fašiste, ki...

Kaj tako zamišljeno sediš, Milka? Jo tedaj zmeti v premišljevanju komandant.

»Veš kaj, tovariš komandant, kar naravnost ti bom povedala. Ne vzdržim več to kot administratorka, ampak hočem, da me daš v četo, da grem v boj, ker bom tako več koristila narodu. Boš videl!«

»Dvomim, Milka, da bi vzdržala vse napore, ki se zahtevajo od borca.«

Prav po deklislo je našobila ustnice, nato pa vzdihnila:

»Poskušaj! Dokazala bom, da tudi žena more marsikaj prenesti!«

»Dobro. Torej jutri lahko odideš v četo,« je po kratkem razmišljanju odločil komandant.

Milki se je zadelo, da lučke v Vršnih selih veseleje trepečejo. Da, sedaj bo mogla tudi v borbi pokazati, kako sovražni fašiste.

Ze dva dni so bila Sela pri Šumberku zavita v težak smodnikov dim. Italijani so pobližali z vseh strani pomoč ogroženi postojanki. Topovi so nenehno grmeli na položaje. Borci so ležali po ljčkih topovskih granat. Bilni so izmučeni, lačni. Dva dni še niso imeli v uših drugega

NAJBOLJ ZDRAVI LJUDJE NA SVETU

Hunzukuti ali Hunze so ljudstvo v ozki dolini, ograjeni z nebotičnimi gorami, v najsevernejšem kotu Indije. Kljma v njihovi domovini je pol leta izredno mrzla. Nič čudnega pri njih ni videti bosa glave, gola do pasu, ko se prebija skozi sneg.

O teh Hunzih trdijo učenjaki, da so najbolj zdravi ljudje na svetu. Evropski zdravniki, ki so nekaj let živeli med njimi, pravijo, da je nekaj boleznij, kaj pri Hunzukutih sploh nepoznane, tako razne motnje je bavnih organov, želodčni čir, rak in venerične bolezni. Prav tako ne poznajo srčnih obolenj.

Hunze se le redko kdaj hranijo z mesom svojih koz. Toda čprav ne jedo mesa, so povsem zdravi, kajti njihovo žito in sadje imajo dovolj vitaminov in mineralov. Važno hranivo so breskve, eno od redkih dreves, ki uspevajo v tistih višinah.

Hunze so visoki, čvrsti in tako vzdržljivi, da lahko prehodijo tudi 150 kilometrov, ne da bi vmes počivali, zato so izvrstni vodilni na razne alpske ekspedicije. Živijo povsem preprosto, o moderni tehniki nimajo niti pojma. Zadovoljni so s tistim kar imajo, tega pa ni veliko. Hrano jim skopa narava na določeno mesto, da noben Hunza nima psa, ker bi potem hrano moraj deliti z njim. Žeani so kot izvrstni kovači in tesarji, posebni mojstri pa so v gradnji cest in mostov, kar jim priznajo zelo evropski inženirji. In vendar gradijo ceste in mostove z najbolj preprostim orodjem, ki si ga je mogoče zamisliti. Čprav živijo tako skopu in vragu za hrbitoma, so umsko zelo razviti. Predvsem pa se lahko pohajajo, da so najbolj zdravi ljudje na svetu, kar jim res lahko zavidamo.

Nikica Bule:

Prvi let našega reakcijskega letala

Razgovor s poskusnim pilotom

(Nadaljevanje)

Nazadnje sem izšel iz tega boja kot zmagovalec. Bilo je težje, kakor da opravljam neko bojno nalogo. Potem pa sem se začel vzpenjati mirno, kakor da se ničesar ni zgodilo.

»Vse je v redu, vse v redu! Letalo se odlično dviga.« sem sporočil na zemljo.

»Hvala, Prebeg, hvala! Sem zaslišal vzdih olajšanja, ki ga je major Bešlin prav gotovo namenil meni.

»O prosim, tovariš major, prosim!« sem odgovoril veselo. Višina je rasla.

Igra z »Moskitom«

To je bil poskusni polet. Razen okreta in malo spuščanja, ni bilo drugih eksperimentov. Polet se je odvijal strogo po načrtu.

Letel sem spremljan od enega »Moskita«. Pilot se je trudil, da bi bil stalno ob meni. »Moskit«, veste, je lovsko letalo. V drugi svetovni vojni je opravljal samostojne naloge nad Nemčijo. Toda — das ga je »povožilo«. In sprevidel sem, da se lahko malce poigram z njegovim pilotom. Dodal sem plina in se nekoliko oddaljil od »Moskita«. Kakopak ga je njegov pilot tu-

kakor neprijeten duh smodnikovega dima in prsti. Komisarika Milka se je plazila od borca do borca, za vsakega je imela prijazno besedo ali nasvet. Njih močne oči so se lesketale v novi luči, ko so zagledale Milko. Pred meseci, ko je prišla v četo kot komisarka, so se nevarno nasmihali — ne bo vzdržala. Toda že v prvih borbah je pokazala, kaj premore tudi ona. Vsi so jo vzljubili kot tovariša, ki jih je pripeljal srečno že iz marsikaterega težkega položaja.

Proti večeru so se Cankarjevci pripravili za poslednji napad. Milka je s četo mirno čakala na srednjem sektorju. Nad vasjo je rdeče zablesketala raketa. Bataljoni so zdrveli v napad. Iz sto in sto izsušenih grli se je razlegel krik — jurji! — a med vsemi se je jasno odražal tenki glas komisarke Milke. Kakor zvezda severnika brodolomcem na morju, je ta glas borcem kazal smer v napadu.

»Mirko, drž se desno, tam je Milka...« je vpil pomočnik mitraljezcu med strastnimi pokli ročnih granat.

Kot mačka je Milka spretno prelezala želez nap. V levi bombo, v desni puško. Vrgla se je na tla. Kakih dvajset korakov pred njo je iz strojnega gnezda

ropotal mitraljez. Prišla se je k zemlji, odvila bombo in vrgla. Ze med pokom je zopet planila naprej. Italijani so prepadeni vzdihnil roke. Toda Milka je oddirjala mirno. Zopet se je izvalila iz njenih prsi klic k maščevanju. »Jurji!« Kakor prepadeno strahu boginjo jeze so se Lahi umikali iz bunkerjev. Cankarjevci z Milko na čelu so drveli za njimi...

Sv. Križ pri Litiiji. Vsak borec si je dobro zapomnil ta kraj. Ne toliko zaradi hude borbe, ki je več kot dve uri divjala po čistih vzdihnilih roke. Toda Milka je v tisti borbi dobila svoj prvi ran. Kakor v vsaki borbi je tudi tu Milka prva jurila s svojimi borci. Toda sredi najtežjega meleteža je zadelo mina. Omahnila je tovarišu na roke. Za trenutek je borba potihnila. Borec so se zmedli, niso verjeli, da je resnica. Toda na tleh je ležala Milka — mirna, negibna. Njene ozke ustnice so se še v smrti smehljale.

Tedaj pa se je iz vseh grli iztrgal klic, krik ranjene živali: »Tovariši, naprej, maščujmo Milko!« Kakor plaz so zdrveli naprej, pred očmi jim je stala Milka, v ušesih so jim še vedno odmevali klic njenega deklislo glasno: »Jurji, jurji!«

Termin iz R. Vprašanje: Kako je pri nas s poklonimi posvetovalnicami, ki so nujno potrebne za usmerjanje mladine v poklice?

Odgovor: Pri nas imamo le 3 poklicne posvetovalnice in sicer v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Kot mi je znano se bodo postopoma odpirale tudi po večjih okrajnih centrih, ko bo dovolj izločenega kadra. V Ljubljani imamo »Zavod za proučevanje varnosti pri delu«, katerega glavna naloga je v tem, da daje nasvete za tehnično zaščito naših mladih delavcev. Pri tem zavodu pa dela tudi poklicna posvetovalnica. Pedagoški, psihološki, zdravniški in ostali uslužbenci ugotavljajo telesne in duševne sposobnosti mladih ljudi, kakšne so in jih ugotavljajo, kje se po posameznik najbolj uveljavil. Povedo tudi, ali izbrani poklic ustreza njegovim duševnim in telesnim sposobnostim, ali pa svetujejo, naj si izbere drug poklic. S posebnimi vajami ocenijo tudi inteligenčno stopnjo mladih ljudi. Ustanova je potrebna tudi zato, da se bodo naša gospodarska podjetja lahko zanesla na kandidata, ki bo imel poklic pravilno izbran. Posebno velja to za učence v gospodarstvu, ki jih podjetja štipendirajo in jim ni vseeno, kakšen bo posameznik v poklicu.

Midna učiteljica. Vprašanje: Od kdaj pokret mentalne higijene in kaj danes pomeni?

Odgovor: Gibanje mentalne higijene (duševna higiena, psihohigiena) je sprožil že l. 1908 Amerikanec Clifford Beers. Seveda s tem izrazom ni mislil tega, kar nam danes pomeni. Beers se je boril za boljše odnose družbe do duševno bolnih. Žeani so kot izvrstni kovači in tesarji, posebni mojstri pa so v gradnji cest in mostov, kar jim priznajo zelo evropski inženirji. In vendar gradijo ceste in mostove z najbolj preprostim orodjem, ki si ga je mogoče zamisliti. Čprav živijo tako skopu in vragu za hrbitoma, so umsko zelo razviti. Predvsem pa se lahko pohajajo, da so najbolj zdravi ljudje na svetu, kar jim res lahko zavidamo.

Delovanje partizanskih društev je določeno s posebnim statutom, vendar si v njegovem okviru posamezna društva je bolj natančno začrtajo smerice svojega dela in si zadajo konkretna naloga. To imenujemo delovni plan ali načrt dela, ki ga sprejema društvo običajno na svojem letnem obnem zboru po predlogu posebne komisije.

Za tekoče leto si je novomeški Partizan na nedavnem obnem zboru nalozil nekaj obvez organizacijskega, tehniškega, gospodar-

skega in propagandnega značaja, razen tega pa je konkretiziral delo posameznih panog. Predvsem bi bilo omeniti obveznost začinjenega odbora, ki se ima redno sestajati vsaj enkrat mesečno. Ustvariti si mora točen pregled članstva ter skrbeti za to, da prejme vsak član članstvo izkaznico. Še posebej pa se gleda na ohranitev pripravljene listo, ki jo vsak član vključuje v društvo. Pobrigrati se mora tudi za redno plačevanje članarine, pobirati mora zaostala članarina in poravnati svoje obveznosti do naslednjih zvez.

Tehničnemu odboru je nalozeno, da ob podpori upravnega odbora vključi v partizanske vrste čimveč mladine, predvsem delavske, katere je do sedaj zajete le neozaten odstotek. Ker je stanje tekočih vodnikov čim dalje bolj pereče, tako glede njihovega števila kakor tudi glede njihove usposobljenosti za vodstvo v posamezni panogi, se zadolži tehnični odbor da uvede redne tečajne ure in pri tem med vodnike mlajše moči, ki kažejo večje in sposobnost za vodniško delo. Tem naj se omožijo tudi obisk tečajev, ki jih organizira republiška zveza Partizana. Za posebno skrb naj ima tehnični odbor, da se redna vadba v času poletnice ne prekine. Ker je za tečajevče članstvo uvedena enotna in poenostavljena statistika, vodniki tečajev in vodniki oddelkov statistične knjige, iz katerih bo načelstivo mesečno poročalo okrajni zvezi Partizana.

Upravni odbor naj se šimprej loti vprašanja najmanj poposredno, ki se tiče urede redno plačevanje najemnine. Gostovanje po tujih tekovalnicah in upravnih postoritih hromi delo, obenem pa narekuje društveni upravi in vsemu članstvu skrbno sestavljanje proračuna. Za vzdrževanje novozgrajenih športnih objektov na Lohi naj društvena uprava zainteresirano mestno občino. Društvenemu gospodarju se naloga, da šimprej sestavi točen pregled vseh tekovalnih in športnih rekvizitov ter ostalega društvenega inventarja ter da vodi računa o njegovi smotrni uporabi. Prav tako naj se uredi društvena ganderstva, tečajev vodniki. Organizira naj se načrtno pobiranje vstopnine na vse društvene prireditve. Vstopnina naj postane poleg članarine osnovni vir dohodka.

Za nadaljnji razvoj in delo Partizana so važni tudi naslednji ganderndi namodi, ki jih je upoštevati. Mladini je treba oskrbeti primerno razvedrilo z raznimi prireditvami. Urediti je društveno knjižnico, ki bo nudila vodnikom potrebno strokovno literaturo. Vse društveno delo je popular-

je in nesnagi. Sele znameniti francoski psihater Pines (1790) je uvidel, da so te metode nepravilne, in je v svojem zavodu prvi odpravil verige. Beers je bil sam duševno bolan in se je dve leti zdravil. Pri tem je spoznal, kako napačno sodbo imajo ljudje o duševno bolnem. V knjigi je opisal doživljanje in povedal, kaj so govorili ljudje okrog njega, češ »saj ne razumeš, kaj si v resnici«. Spoznal pa je tudi ljudi, ki so v njem — bolniku videli človeka. Ker je bil bančni uradnik in je imel sredstva, je po ozdravljenju začel borbo proti nepravilnemu postopanju. Pokazal je javnosti, da je tudi duševno bolni vreden človeškega dostojanstva. Ustanovil je društvo za mentalno higieno. Gibanje se je širilo najprej v ZDA in potem po ostalem svetu. L. 1919 je bil osnovan Internacionalni komite za mentalno higieno. L. 1930 je bil že Mednarodni kongres v Washingtonu. L. 1948 pa v Londonu (2000 delegatov iz 50 držav). Iz širomnega društva je nastala Svetovna federacija za duševno zdravje. Danes se s problemi mentalne higijene bavi tudi Svetovna zdravstvena organizacija. Današnja naloga mentalne higijene je predvsem preventivna, to je preprečevanje duševnih abnormalnosti in utrjevanje duševnega zdravja že v nežni mladosti. Mentalna higiena znanstveno raziskuje dedne čimlitve in okolje, osebne in družbene, ki povzročajo ali ustvarjajo pogoje za duševna obolenja, za pomanjkanje vedrine in življenjske zmogljivosti. Morda spregovorim kdaj drugič nekaj več o tem. —an.

skiga in propagandnega značaja, razen tega pa je konkretiziral delo posameznih panog. Predvsem bi bilo omeniti obveznost začinjenega odbora, ki se ima redno sestajati vsaj enkrat mesečno. Ustvariti si mora točen pregled članstva ter skrbeti za to, da prejme vsak član članstvo izkaznico. Še posebej pa se gleda na ohranitev pripravljene listo, ki jo vsak član vključuje v društvo. Pobrigrati se mora tudi za redno plačevanje članarine, pobirati mora zaostala članarina in poravnati svoje obveznosti do naslednjih zvez.

Tehničnemu odboru je nalozeno, da ob podpori upravnega odbora vključi v partizanske vrste čimveč mladine, predvsem delavske, katere je do sedaj zajete le neozaten odstotek. Ker je stanje tekočih vodnikov čim dalje bolj pereče, tako glede njihovega števila kakor tudi glede njihove usposobljenosti za vodstvo v posamezni panogi, se zadolži tehnični odbor da uvede redne tečajne ure in pri tem med vodnike mlajše moči, ki kažejo večje in sposobnost za vodniško delo. Tem naj se omožijo tudi obisk tečajev, ki jih organizira republiška zveza Partizana. Za posebno skrb naj ima tehnični odbor, da se redna vadba v času poletnice ne prekine. Ker je za tečajevče članstvo uvedena enotna in poenostavljena statistika, vodniki tečajev in vodniki oddelkov statistične knjige, iz katerih bo načelstivo mesečno poročalo okrajni zvezi Partizana.

Upravni odbor naj se šimprej loti vprašanja najmanj poposredno, ki se tiče urede redno plačevanje najemnine. Gostovanje po tujih tekovalnicah in upravnih postoritih hromi delo, obenem pa narekuje društveni upravi in vsemu članstvu skrbno sestavljanje proračuna. Za vzdrževanje novozgrajenih športnih objektov na Lohi naj društvena uprava zainteresirano mestno občino. Društvenemu gospodarju se naloga, da šimprej sestavi točen pregled vseh tekovalnih in športnih rekvizitov ter ostalega društvenega inventarja ter da vodi računa o njegovi smotrni uporabi. Prav tako naj se uredi društvena ganderstva, tečajev vodniki. Organizira naj se načrtno pobiranje vstopnine na vse društvene prireditve. Vstopnina naj postane poleg članarine osnovni vir dohodka.

Za nadaljnji razvoj in delo Partizana so važni tudi naslednji ganderndi namodi, ki jih je upoštevati. Mladini je treba oskrbeti primerno razvedrilo z raznimi prireditvami. Urediti je društveno knjižnico, ki bo nudila vodnikom potrebno strokovno literaturo. Vse društveno delo je popular-

O nalogah novomeškega Partizana

skiga in propagandnega značaja, razen tega pa je konkretiziral delo posameznih panog. Predvsem bi bilo omeniti obveznost začinjenega odbora, ki se ima redno sestajati vsaj enkrat mesečno. Ustvariti si mora točen pregled članstva ter skrbeti za to, da prejme vsak član članstvo izkaznico. Še posebej pa se gleda na ohranitev pripravljene listo, ki jo vsak član vključuje v društvo. Pobrigrati se mora tudi za redno plačevanje članarine, pobirati mora zaostala članarina in poravnati svoje obveznosti do naslednjih zvez.

Tehničnemu odboru je nalozeno, da ob podpori upravnega odbora vključi v partizanske vrste čimveč mladine, predvsem delavske, katere je do sedaj zajete le neozaten odstotek. Ker je stanje tekočih vodnikov čim dalje bolj pereče, tako glede njihovega števila kakor tudi glede njihove usposobljenosti za vodstvo v posamezni panogi, se zadolži tehnični odbor da uvede redne tečajne ure in pri tem med vodnike mlajše moči, ki kažejo večje in sposobnost za vodniško delo. Tem naj se omožijo tudi obisk tečajev, ki jih organizira republiška zveza Partizana. Za posebno skrb naj ima tehnični odbor, da se redna vadba v času poletnice ne prekine. Ker je za tečajevče članstvo uvedena enotna in poenostavljena statistika, vodniki tečajev in vodniki oddelkov statistične knjige, iz katerih bo načelstivo mesečno poročalo okrajni zvezi Partizana.

Upravni odbor naj se šimprej loti vprašanja najmanj poposredno, ki se tiče urede redno plačevanje najemnine. Gostovanje po tujih tekovalnicah in upravnih postoritih hromi delo, obenem pa narekuje društveni upravi in vsemu članstvu skrbno sestavljanje proračuna. Za vzdrževanje novozgrajenih športnih objektov na Lohi naj društvena uprava zainteresirano mestno občino. Društvenemu gospodarju se naloga, da šimprej sestavi točen pregled vseh tekovalnih in športnih rekvizitov ter ostalega društvenega inventarja ter da vodi računa o njegovi smotrni uporabi. Prav tako naj se uredi društvena ganderstva, tečajev vodniki. Organizira naj se načrtno pobiranje vstopnine na vse društvene prireditve. Vstopnina naj postane poleg članarine osnovni vir dohodka.

Za nadaljnji razvoj in delo Partizana so važni tudi naslednji ganderndi namodi, ki jih je upoštevati. Mladini je treba oskrbeti primerno razvedrilo z raznimi prireditvami. Urediti je društveno knjižnico, ki bo nudila vodnikom potrebno strokovno literaturo. Vse društveno delo je popular-

Nova strelska družina v Novem mestu

V Novem mestu je dosti dobrih strelcev, ki so sposobni kadre ter s tem ustvariti pogoje za postopno širjenje strelstva in ustanovjanje novih društin. Zlasti velja lo za družine, ki so osnovane na teritorialnem načelu, medtem ko ukinjati ali razbijati onih društin, ki imajo pogoje za samostojno razvoj, zlasti v večjih podjetjih, kot n. pr. SD »Pionir«, SD »Silih Niko« v tekstilni tovarni, kateri zaradi tesnejših povezav članstva na delovnih mestih in možnosti samostojnega dela ter večjih tudi ugodnejših materialnih pogojev lahko dosežejo isti cilj.

Vse to je narekovalo potrebo po ustanovitvi nove strelske družine v Novem mestu, ki bo med svoje članstvo zajela vse tiste, ki imajo veselje do strelstva in ki še niso vključeni v organizirano aktivno delo v obstoječih društinah.

Zato je bila sred. februarja letos ustanovljena nova strelska družina. Na svojem ustanovnem obnem zboru je sprejela svoje ime: »Paderšil Vinko«, po narodnem heroju, in si postavila program, ki ga bo novi odbor z mentorjem Dimčem kot predsednikom ter sekretarja Pienčarjem Andrejem in majorjem Zarkulo na čelu ob sodelovanju članstva, družbenih ter političnih organizacij izvajati: organizacija rednih vaj v streljanju z različno, malokalibrsko ter vojaško puško in vojaško pištolo, postavitve strelišča za sobno streljanje, postavitve pionirskega strelišča, ureditve strelišča za streljanje z vojaško puško, izredba družinskih tekmovalcev za vse skupine članstva in sodelovanje na vseh tekmovaljih, ki so za strelske družine obvezna, poleg tega tudi pri tekmovalju za »Zlato puščico«.

En mesec obstoja nove strelske družine je pokazal, da bo šlo, kljub temu, da so nekateri napovedovali neuspeh. Po načelu: sprejemati članstvo potem, ko bo mogoče nuditi možnost praktičnega udeleževanja, to je streljanje, je bilo njih 14 dni po ustanovitvi družine otvorenje v lepi dvorani v poslojpu sodišča prvo sobno streljanje z različno puško, ki se vrši od tedaj naprej redno. Za v začetku se udeležuje streljanja povprečno po 30 do 40 članov, tako da ob nadaljnjem porastu članstva treba določiti tudi druge dni za treniranje.

Prva streljanja so pokazala, da so v vrstah družine že strelci, ki imajo sposobnosti za streljanje z različno puško, z značkom »dobrešil strelca« in »mojstra strelca«, s katerim se doseje ponaša le en član družine. Borbe med posamezniki za boljše mesto so iz dneva v dan ostreje, rezultati vedno boljši in tudi tekmovalnja vedno zanimivejša. Tehnika streljanja, ki je bila pri nekaterih v začetku primitivna, tako da si moral zdraviti smeh ko si gledal čudovite figure iz svojih streljanj, se je po teoretičnem pouku, ki je zvezan s praktičnim delom, že izpopolnila tako, da le sem pa tja dobli koga, ki seveda razen tistih, ki prihajajo na novo, strelja »po staremu načinu«.

Po rezultatih se je članstvo že po kvaliteti in uspehih. Med se razdelilo na posamezne skupine

zirati v lokalnem, dnevnem in strokovnem časopisu. Velikega pomena za društvo bi bil društveni prapor, katerega bi treba v bližnjem času izdelati.

Pri govoru o tečajevih je bil sprejet sklep, da mora redna vadba biti skozi vse leto. V aprilu se imajo opraviti društvene tekme, v maju bo društvo sodelovalo na okrajnih tekmi in nastopu, konec istega meseca pa na republiških tekmi in pokrajinskem nastopu v Celju. Poletni čas bo društvo porabilo za društvene izlete in orientacijske pohode, kopanje sezono pa bo izkoristilo za plavalne tečaje in tekme. Dalje bo društvo proslavilo desetletnico osebnovitve z društvenim nastopom na Lohi, v zimskem času pa bo priredilo društveno tekovalno padalstvo, ki bo namenjeno društvo s svojimi oddelki sodelovati na vseh prireditvah partizanskih društev okrajne zveze Partizan ter se udeležiti vseh tekmovalj po razporedju okrajne zveze in republiške zveze Partizan v posameznih panogah.

Odborja ima v programu redne treninge za ekipe članov, članic, mladince in mladink. Člansko moštvo bo tekmovalo v zvezi ligi po razporedju odbojkarke zveze. Na društveni upravi je, da o pravočasno poskrbela za zadostna finančna sredstva, ki bodo za to tekmovalje potrebna. Ekipe članic bo zopet tekmovala v slovensko hrvatski ligi. Obe ekipi se bosta potegovali za pokalno prvenstvo Slovenije. Mladinski ekipi bosta tekmovali po razporedju odbojkarke zveze. Proste terminale bodo vse ekipe izkoristile za prijateljska srečanja in gostovanja. Društvi je poverjena organizacija mladinskega odbojkarkega prvenstva, ki bo meseca avgusta. Atletika bo v polni meri izkoristila nove športne naprave na Lohi z rednimi tečajevski skozi vse leto. Raven lastnih mitingov se namerava udeležiti III. atletskega prvenstva Dolenjske, ki bo v Crnomlju, in tekmovalj po razpisu atletske zveze.

Malikometen bo nadaljeval s treninji in tekmovaljem v II razredu. V načrtu ima tudi nekaj prijateljskih srečanj. V ta namen namerava urediti in razširiti igrišče ter oskrbeti novo opremo. Skupni cilj je zadolžiti članstvo z društvenimi tekmi, marveč bodo tekmovali na okrajnih in republiških tekmi ter izvedli Gorjanaki veselašom. Namerava se udeležiti tradicionalnega Fajdovega srečanja in Sodraričel. Za vzgojo smučarskih vodnikov in tekmovalcev mora društvo organizirati ustrezne tečaje.

Naloga so dane, obveze sprejete. Se med letom, predvsem pa ob letu, bomo poročali o njih izvršitvi.

»Vse to je narekovalo potrebo po ustanovitvi nove strelske družine v Novem mestu, ki bo med svoje članstvo zajela vse tiste, ki imajo veselje do strelstva in ki še niso vključeni v organizirano aktivno delo v obstoječih društinah.«

En mesec obstoja nove strelske družine je pokazal, da bo šlo, kljub temu, da so nekateri napovedovali neuspeh. Po načelu: sprejemati članstvo potem, ko bo mogoče nuditi možnost praktičnega udeleževanja, to je streljanje, je bilo njih 14 dni po ustanovitvi družine otvorenje v lepi dvorani v poslojpu sodišča prvo sobno streljanje z različno puško, ki se vrši od tedaj naprej redno. Za v začetku se udeležuje streljanja povprečno po 30 do 40 članov, tako da ob nadaljnjem porastu članstva treba določiti tudi druge dni za treniranje.

šetejejo one, ki so presegli normo 70 krogov, kar je dosti z ozirom na trdo proženje pri čisto novih puškah. Takih je doslej že 10. Prvi, ki je presegel to normo je bil Skube Tone, nato pa sam predsednik družine Dimiti Obrad. Njima so sledili Sovan Joahim, major Jakovljevič Stojan, Podržaj Franc, Rifelj Daniilo, Bele Slavko, Pienčar Andrej in kapetan Bele Peter, medtem ko je dr. Pavil prekoračil normo 80 krogov. Mejo 70 krogov vtrajno naskakuje drugi, ki bodo kmalu za njimi: Duran, Kafin, Hren, Sivak, Radovanovič, Znidarsič, Okroglič, Poljar, Lenardič, Bučar in drugi. Nekateri začetniki alcer če ne dosežejo takih rezultatov in radi skrijejo svoje tarče v prepričanju, da bodo pokazali ocenjalni komisiji takrat, ko bodo dosegli več krogov, vendar so že redki primeri, da bi šel strel iz tarče. Vsi upajo, da bodo na društvenem prvenstvu, ki bo v kratkem, dosegli najboljše rezultate pravtako tudi na meddružinskih dobrobitih na katere se pripravljajo, tako da bodo za streljanje z vojaško puško, ki bo

to, da so se hitro slekle in oblekle. Čeprav tako izredno praktični, si je moral gumb dolgo toletje utirati pot, da so ga začeli uporabljati tudi takozvani »boljši slojci.«

Ameriški delavci so vedno bolj vznemirjeni zaradi nezaposlenosti, ki pritiske vse huje. Uradne številke navajajo, da je sedaj v Ameriki brez dela nad 3 in pol milijona ljudi. Ta številka je prej prenilna kot previsoka, saj vseh brezposelnih uradne statistike nikdar ne zajamejo. Značilno sliko brezposelnosti v Ameriki daje naslednji primer:

V bližini Washingtona so na cesti št. 19. rabili nekaj delavcev, vseh okoli 50. To je bilo objavljeno v časopisu. Prišlo je kar 2000 mož, deloma v osebnih avtomobilih, deloma peš. Nastala je taka gneča, da je morala poseči vmes policija. Da se je promet lahko odvijal.

Tisti, ki so čakali na delo, so bili brezposelni rudarji ali pa odpušteni delavci iz raznih podjetij. Pripovedovali so, da so brez dela tudi po 18 mesecev. Tudi to so pripovedovali da so prišli iskat delo celo po 50 milj daleč. Hudo je, če delovaljne roke nimajo kaj delati in usta navzlic bajnim zlogam hrane in dobrot, kaj jesti.

Kratkocasno je bilo v dobi križarskih vojsk. Moški in ženske so nosili, taka je bila moda, silno ozka in tesna oblačila. Obleke so imele za slačenje in oblačenje razpore, ker pa niso poznali gumbov, je bilo treba razporek vsakokrat razparati in spet zašiti. Če že naše ženske potrebujejo toliko časa za oblačenje, koliko so ga šele takrat. Ko so se v 12. stoletju pojavili gumbi, so naleteli med ljudmi na hud odpor. Kot poročajo zapiski tedanjih dni, dostojna ženska ni smela uporabljati gumbov. Gumbi so nosile le tiste, ki jim je šlo za-

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

Značilna slika brezposelnosti

takoj čim bodo razmere dopuščale, temeljito pripravljani.

Zanimivo je, da ima strelska družina le aktivne člane in sprejema pripadnike načeloma le v času rednih treningov, to je v šetrke popoldne od 16. ure dalje za člane in od sredah za članice in pionirje, kar je garancija za njen uspešen razvoj.

SD »Vinko Paderšil« računa, da bo v kratkem imel več sto aktivnih članov in vabi vse, ki se žele vključiti, k vpisu. Ker bo letos namerava za vojaško puško predvidoma zastopni in ker bo društva dobila večjo količino popolnoma novih vojaških pušk z daljšimi cevmi, ni skrbi, da bi bilo članstvo ob streljanje.

Dosedanje sodelovanje zlasti z Vojnim odsekom, komando JLA, lovsko družino in ljudskim odborom mestne občine ter razumevanje, ki so ga pokazali v organizaciji oz. organizaciji dosegaj za razvoj strelske družine, je jamstvo, da bo družina, ob sodelovanju članstva in pripravljani njegega odbora uspešno izvršiti svoj program in poizveti strelski šport v dolejski metropoli. dr. P.

SAMO DO 10. APRILA JE ČAS, da se vpišete v PRERNOVO DRUŽBO in si zagotovite za članarino 300 din 5 knjig in udeležbo pri velikem nagradnem žrebanju!

ZANIMIVOSTI

Okrađena polietja

Kraj Verona v ameriški državi Pennsylvania ima pet policajev, ti pa so imeli za službene potrebe en avtomobil